

PARAPSYKOLOGISKA

Notiser och Nyheter

från Sällskapet för Parapsykologisk Forskning (SPF)

Nr 29

September 2005

Torsdag 22 september 2005 kl 19.00

Psykoanalytiker Eve Suurvee-Råstrand:

En psykoanalytikers syn på parapsykologi

I föredraget reflekterar hon främst över fenomenet telepati som hon allt som oftast upplever i sin kliniska verksamhet.

Plats: Samlingssal 35, Brygghuset, Norrtullsgatan 12N

T-bana: Odenplan

Entré: 70:-, *Medlemmar* 30:-, Paus för kaffe

Måndag 31 oktober 2005 kl 19.00

(med stöd av John Björkhems Minnesfond)

Fil dr Holger Bösch

Universitetssjukhuset i Freiburg:

Can man influence matter?

Bösch har gjort en metaanalys av experimenten att påverka slumpalsgeneratorer (global consciousness projekt), mikro-Pk.

Plats: Samlingssal 35, Brygghuset, Norrtullsgatan 12N.

T-bana: Odenplan

Entré: 150:-, *Medlemmar* 100:-, Paus för kaffe

Tisdag 4 oktober 2005 kl 19.00

(med stöd av John Björkhems Minnesfond)

Fil dr Stanley Krippner

Saybrook Institute, San Francisco:

Can 'channeling' work?

What can science say about the phenomena in the movie "What the bleep do we know"?

Plats: Samlingssal 35, Brygghuset, Norrtullsgatan 12N

T-bana: Odenplan

Entré: 150:-, *Medlemmar* 100:-, Paus för kaffe

Torsdag 10 november 2005 kl 19.00

Fil dr Carl Edelstam:

En biolog ser på parapsykologin

Carl Edelstam har som biolog i många år intresserat sig för hur det sinnesorgan kan se ut som ev. är inblandat i de paranormala fenomenen.

Plats: Samlingssal 35, Brygghuset, Norrtullsgatan 12N

T-bana: Odenplan

Entré: 70:-, *Medlemmar* 30:-, Paus för kaffe

UR INNEHÅLLET

- **Intervju med Anneli Goulding, forskare i Göteborg** 4
- **Kan förändringar i EEG överföras till en annan person?** 10
- **Kan syrebrist vid hjärtstillestånd förklara NDUer?** 13
- **Professuren i Lund har tillsatts, debatt och överklagande, inlägg av bl a Martin Johnson** 17
- **Financial Times skriver om parapsykologin idag** 20

Torsdag 8 december 2005 kl 19.00

Jan Fjellander:

Rapport från Living the Field-konferens

Intryck av bl a Cleve Backster och ex-astronauten Edgar Mitchell

Jan Fjellander besökte förra hösten konferensen Living the Field i London, som bla gästades av Cleve Backster och ex-astronauten Edgar Mitchell.

Plats: Samlingssal 35, Brygghuset, Norrtullsgatan 12N

T-bana: Odenplan

Entré: 70:-, *Medlemmar* 30:-, Paus för kaffe

Ordförande har ordet:**Om höstens föredrag**

Vi börjar höstens föredrag **torsdagen den 22 september** med Eve Suurvee-Råstrand. Hon är psykoanalytiker och berättar om *En psykoanalytikers syn på parapsykologin*, en vinkling vi inte berört särskilt mycket hittills. Hon reflekterar främst över fenomenet telepati som hon allt som oftast upplever i sin kliniska verksamhet men granskar även människans parapsykologiska förmåga utifrån huvudsakligen tre psykoanalytiska perspektiv, det drifts-teroretiska, det objektrelationistiska och utifrån affekteorier

Föredraget därpå blir **tisdagen den 4 oktober**, med ingen mindre än Stanley Krippner, en av de stora profilerna inom parapsykologin, verksam i San Francisco. Han genomförde på 60-talet experiment med dröm-telepati, men har också ägnat mycket intresse åt förändrade medvetandetilstånd, olika slag av healing, brasilianska medier som tycks kunna skapa apporter och samband mellan psi-förmågan och geomagnetiska fält. I sitt föredrag för oss utgår han från filmen "What the bleep do we know"?, som har blivit mycket uppmärksam i USA. I filmen diskuterar bl.a. några vetenskapare en alternativ världsbild. Denna bygger delvis på läror som en amerikansk kvinna vid namn J.Z. Knight "kanaliserar" från någon eller något som kallar sig Ramtha. I samband med filminspelningen förekom möjligen paranormala fenomen, som Stan belyser.

Besöket därefter blir **måndagen den 31 oktober** av en av de nyare forskarna i Europa, Holger Bösch, från universitetssjukhuset i Freiburg. Hans intresse är olika metaanalyser, av ESP-försök på 30-talet, av mikro-Pk vid Princeton (global consciousness project) och av avståndshealing. Föredraget för oss blir på temat "Can man influence matter? About the interaction of man with random number generators". Han kommer att beröra en metaanalys, en övergripande genomgång han medverkat i om experiment med RNG, slumptalsgeneratorer, mikro-PK och kopplingen till global consciousness project. Hans grupp i Freiburg har sedan 1996 samverkat med en grupp i Princeton och en i Giessen för att genomföra ett gemensamt forskningsprojekt kring denna fråga om människan kan påverka maskiner via mikro-Pk. Denna rapport är nu, meddelar han godkänd för publikation i ansedda *Psychological Bulletin*.

Sedan får vi **torsdagen den 10 november** ta del av *En biologs syn på parapsykologi*. Det blir Carl Edelstam som håller föredrag för oss. Under försök att finna en lösning på problemet med fjärrorientering hos djur gjorde Edelstam för tolv år sedan en förbluffande upptäckt. Vi och många andra djur har speciella elektromagnetiska sinnesorgan, med vilka vi kan skaffa biolo-

giskt viktig information om vår omvärld. Kopplingen till parapsykologiska fenomen är ännu oviss, men han menar att kompetens inom evolutionsbiologi och sinnesfysiologi är nödvändig för att planera meningsfulla experiment rörande parapsykologiska fenomen.

Sambandet mellan psi-fenomen och jordens magnetfält gör att Edelstams upptäckter kan vara intressanta.

Hösten avslutas med att Jan Fjellander **torsdagen den 8 december** rapporterar från Living the Field-konferensen förra hösten, då bl a Cleve Backster och ex-astronauten Edgar Mitchell var med. Backster var faktiskt en av de forskare som Janne inspirerades av på 70-talet om försök med ägg, växter och räkor, försök han sedan berättade om i föredrag i Stockholm och som drog in mig i parapsykologin.

Om detta nyhetsbrev**Om professuren i Lund**

Försommaren och sommaren har för vår del präglats av att Rektor vid Lunds Universitet den 2 juni beslutade utse Etzel Cardena till den nya professuren i psykologi, inkluderande parapsykologi och hypnos. Nyheten följdes av en intervju i Aftonbladet den 7 juni, där man får intryck av att Cardena är en okritisk forskare som menar att flera fenomen inom parapsykologi är bevisade, något ytterst få parapsykologer menar, och vad vi vet ingen med universitetsanställning. Han är alltså långt ifrån representativ för den kritiska parapsykologin som idag gäller.

Intervjun föranledde en skarp motreaktion från fyra svenska forskare, två företrädare för parapsykologin och två från 'skeptikerna': Jan Dalkvist, Joakim Westerlund, Dan Larhammar och Sven Ove Hansson. Deras inlägg publicerades i Sydsvenskan Dagbladet, Debatt, den 17 juni. Den följdes av ett svar från Cardena 5 juli, med nytt inlägg från JD & JW den 7 juli. Nästa inlägg från C blir hans sista, meddelar han när det publiceras 19 augusti. Då råder i princip 'fullt krig' eftersom han, sedan han blev utsedd upplever sig vara utsatt för 'oupphörliga angrepp från fem medlemmar i detta sällskap', varvid han nämner Parker, jag själv, Jan Dalkvist, Joakim Westerlund och Jan Fjellander. Han avslutar 'Med undantag av detta sällskap har jag lyckligtvis välkomnats av många skandinaviska forskare och lekmän. Jag kommer att ägna min energi åt dessa vänligt sinnade människor.'

C menar att tidningen (Aftonbladet, AB) inte ger

en rättvis bild av hans arbete (och det är ju möjligt, t o m ganska vanligt när kvällspress skriver). Han menar att skribenterna borde utgått från hans arbete, inte den bild tidningen ger. Om nu AB ger en orättvis bild av hans arbete kan man förstå om debatten blir konstig och att 'tonen' i inläggen blir negativ. I ett så svårt och kontroversiellt ämne som parapsykologi måste man väga sina ord på guldväg - särskilt som nyutnämnd professor om C vill bidra till en riktig bild av denna forskning. I det jobb han nu fått ingår det att informera allmänhet och hantera pressen och det har han inte lyckats med. Därför är reaktionen i slutändan från de fyra forskarna befogad.

Denna debatt har utvecklats mycket konstigt och mycket olyckligt. Båda parter verkar vilja visa att de är kritiska och vetenskapliga. För att återgå till de fyra forskarnas frågor har jag svårt att se att Cardena bemöter den kritik han fått. Båda parter missförstår varandra i de många nyanser som finns i frågor som t ex om dessa fenomen är bevisade. Följden blir att tonen blir ganska fientlig. Kolleger vid universiteten i Sverige är antagligen tillräckligt insatta för att uppskatta att Dalkvist och Westerlund är mer kritiska. I den stora läsekretsen är dock flertalet läsare alltför oinsatta för att kunna ta ställning. Viktigast är dock inte vem som har rätt eller fel, utan hur man bemöter folk och tar emot kritik. C uppfattar våra och skeptikernas invändningar som en komplot, vilket det inte alls handlar om. När D & W ägnat flera år åt att få gehör för denna forskning på Stockholms universitet och C hotar underminera detta genom ogenomtänkta uttalanden, så finns det skäl att reagera. Dessutom anslöt kritikerna.

C måste också få klart för sig att reaktionerna som kommit baseras på svenska förhållanden; både tillsättningen och professuren är kontroversiella. Kommer man då med de påståenden han gjort, så utmanar man ödet.

Vi har inte utrymme att återge alla debattinlägg. Cardena har inte heller gett oss tillstånd att återge det han skrivit (och det kan jag förstå). Jag vill här i stället göra vår egen ståndpunkt tydlig genom att återge det första debattinlägget av JW, JD, DL och SOH. Vidare publicerar vi ett "position statement" som Parker skrivit i synen på tillsättningen och följderna för forskningen i parapsykologi, samt inlägg av Martin Johnson.

Tillsättandet av Cardena överklagas

Förutom debatten i Sydsvenskan kan vi informera om att tillsättandet av tjänsten har överklagats av två sökande, dels holländaren Joop Houtkooper, dels Adrian Parker (Sydsvenskan 13 juli). Båda menar att Adrian Parker

är bättre meriterad, både vetenskapligt och pedagogiskt. Adrian Parker menar, liksom även vi i SPF/JBM att tjänstetillsättningen lämnar mycket i övrigt att önska. Vi menar som tidigare att Parker är den av flera skäl lämpligaste kandidaten, något de tydligt förstått i Lund, men de menar att vi förordar Parker för att han är 'vår egen'. Men det är självklart inte av något så enkelt skäl som vi förordar Parker, utan framför allt för att testamentet tydligt anger att betoning ska vara på parapsykologi. Dessutom kan man undra om den ansvarige i Lund, docent Sunesson med sitt val av Cardena visar att han vill att C ska syssla med det han tidigare sysslat med och inte parapsykologi? Det skulle innebära att C ger sig in i ett område han inte har praktisk erfarenhet av och nu verkar inta en stridslysten ställning. Överklagandet, åtta sidor långt, sammanfattas på sidan 18.

En jämförelse som inte är helt ointressant med Lund är den **donation** som nyligen gjorts **till KI, för att stödja forskning kring alternativ medicin**. Farhågor finns att ändamålet ska förskjutats, något som inte är helt ovanligt när det gäller KI. Det har skett förut, vilket jag berör på sid 16. De tar emot örönmärkta pengar men använder dem till något annat.

Nyhetsbrevet i övrigt

Nyhetsbrevet innehåller i övrigt en längre intervju som Louise Ramsby gjort med Anneli Goulding, numera PhD, forskare vid Göteborgs Universitet, som i januari i år disputerade på en avhandling som handlar om olika förklaringar till paranormala upplevelser. Vi hoppas att vi framöver kan publicera fler porträtt på ledande profiler, men inget är ännu klart.

Därutöver har vi en sammanfattning Eve Suur-vee-Råstrand gjort av en artikel i *Financial Times* (!) om parapsykologin av idag. Man förväntar sig inte något om parapsykologi i denna tidskrift, och eftersom artikeln dessutom är mycket bra publicerar vi här en sammanfattning.

Edgar Müller sammanfattar sedan en rapport av Woerlee som berör den kanske vanligaste (bort-)förklaringen till NDU-upplevelser, frågan om nära-döden-upplevelser kan förklaras av syrebrist i hjärnan i samband med hjärtstillestånd. Woerlee vill förklara hur alla NDU-fenomen uppstår. Edgar menar att förklaringarna är logiska, men de är inte bevisade experimentellt. Vi tar med denna rapport för att visa hur viktigt det är att verkligen vara kritisk och försiktig. Om Woerlee kan förklara hur några eller alla inslag i NDUer kan förklaras med syrebrist är detta viktigt att uppmärksamma. Vi ser fram emot fler rapporter och åsikter om det rimliga i

Forts sid 16

Parapsykologiska profiler

Anneli Goulding – öppenhet, samarbete och vetenskaplig stringens

Det behövs fler experimentstudier, menar Anneli Goulding, som anser, att om de paranormala fenomenen med säkerhet kan påvisas, blir också fler intresserade av att bidra till en teoretisk förklaring.

Anneli Goulding, fil dr i psykologi, disputerade i januari 2005 med avhandlingen "Mental Health Aspects of Paranormal and Psi Related Experiences", vid Göteborgs Universitet under handledning av docent Adrian Parker och professor Boo Johansson och med professor Deborah Delanoy i opponentstolen. Vid årsmötesföredraget i slutet av mars fick vi möjlighet att höra Anneli berätta om sin forskning som utmynnat i den så viktiga slutsatsen att paranormala och psi-relaterade upplevelser inte med nödvändighet är korrelerade till psykisk ohälsa.

Annelis forskningsresultat är ett viktigt bidrag till den parapsykologiska forskningen genom att de på ett vetenskapligt väl underbyggt sätt visar på fler dimensioner av paranormala upplevelser och i förlängningen därför medverkar till att öka tolerans, respekt och förståelse för dessa erfarenheter, såsom varande en naturlig del av det mänskliga medvetandepanoramat. Vi möter Anneli Goulding i hennes samtal med Louise Ramsby, psykoanalytiker och Nyhetsbrevets skribent.

Förberedelser

Jag träffar Anneli på Hotell Continental en av de första vårdagarna i april. Efter att ha lyssnat på hennes årsmötesföredrag kvällen innan är jag nyfiken på denna kvinna med sin respektfyllda men ändå bestämda framtoning, som ägnat så lång sammanhängande tid åt att fördjupa sig i parapsykologins vindlande gångar. Nåväl, parapsykologi i all ära; Anneli korrigerar mig omgående och framhåller att det faktiskt är i psykologi hon disputerat, något som senare under intervjun får ytterligare belysning när hon framhåller vikten av att psykologin som disciplin ägnar medvetandeforskningen större utrymme. Parapsykologin, som befattar sig just med detta, är ju en del av psykologiämnet och kan i sin mer nyanserade förståelse av människan bidra med kunnskap från perceptionens mindre kända utkanter. Det blir ett långt och dynamiskt samtal med många infall om psykologi - med och utan prefix - om forskningen och livet, om det som varit och det som komma skall. Inspirerande samtal har den enda nackdelen att de inte i sin helhet ryms inom ramen för ett nyhetsbrev. Därför håller vi nu tillgodo med en förkortad version av vårt möte.

Anneli, som är bördig från ett litet samhälle i Skåne, började sin yrkesmässiga bana som undersköterska

och var i 14 år verksam inom alltifrån intensiv- till långvård tills hon 1998 sade upp sig i samband med en omorganisation, som fått arbetet att förlora sin genuina karaktär av vård. Tidigare hade Anneli haft funderingar på att läsa medicin, men nu började hon istället läsa engelska vid universitetet. Så småningom gav hon psykologin en chans trots initial tvekan – ämnet föreföll medföra krav på specialisering och begränsning mot enstaka perspektiv, vilket tycktes föga lockande. Efter kort tid på institutionen var Anneli djupt fascinerad av psykologin, som visade sig rymma så mycket mer än hon kunnat föreställa sig. Det blev en omvälvning i tänkandet. Med en sådan öppenhet var steget inte långt till parapsykologin som hon stiftade bekantskap med redan på A-kursen i en kort fördjupning med Adrian Parker som handledare. Anneli hade bestämt sig för att undersöka det ämne som mest överrumplade henne och därför också gjorde henne ordentligt nyfiken. Kunde man verkligen vetenskapligt studera paranormala fenomen? Härpå följde C- och D-uppsatser om tron på paranormala fenomen, respektive litteratur- och experimentstudier om prediktorvariabler för att lyckas i Ganzfeld-försök.

Forskning

Annelis berättelse och framtoning andas påtaglig öppenhet att möta det som uppenbaras och utforska det, vilket jag påpekar vittnar om en genuint fördomsfri och därmed vetenskaplig hållning. I livet som helhet, förklarar Anneli, söker hon vara öppen, eftersom erfarenheten visat att mottaglighet för det oväntade generellt leder till goda och intressanta upplevelser. Denna livsfilosofi tillämpar hon följaktligen också i sitt arbete. Jag är nyfiken på hur Anneli betraktar sin forskning som utmynnat i avhandlingen *Mental Health Aspects of Paranormal and Psi Related Experiences*. Hur tänker hon sig att den kan berika parapsykologin och psykologin? Vad är nytt och banbrytande?

LR: Hur föddes din specifika forskningsidé att studera hur paranormala- och psi-upplevelser kan relateras till psykisk hälsa?

AG: Sedan vårdskoletiden har jag haft ett intresse för psykosor och hur det är möjligt att skilja sjukt från friskt. När jag skrev D-uppsatsen var jag anställd som biträdande forskare och fungerade som experi-

mentledare i Adrians Ganzfeld-experiment. Jag mötte då många av dem som deltog i experimenten som mottagare och som haft egna upplevelser.

//

Man är inte automatiskt "sjuk i huvudet" för att man har paranormala upplevelser eller tror på paranormala fenomen.

Innan experimenten sitter man alltid ned en stund för att bekanta sig med varandra och förklara hur försöket går till. Då brukar folk berätta om sina upplevelser och sig själva. Till min förvåning upptäckte jag då att långt fler än jag väntat mig verkade fullständigt friska och normala. I vissa fall märkte jag direkt att personerna var avvikande, men de allra flesta var tvärtom helt adekvata människor med vanliga liv. Det fick mig att fundera över hur vi betraktar paranormala fenomen och upplevelser på samhällsnivå. Vilken är normen? Jo, att det är något sjukt. Jag tyckte inte att det stämde och började därför studera hur många människor som tror på paranormala fenomen och har egna upplevelser. Det kunde inte vara rimligt att detta skulle vara relaterat till så stora hälsoproblem.

LR: Jag slås återigen av din öppenhet: mötet med försökspersonerna ger dig en impuls som skapar en ny idé. Du låter dig påverkas av omgivningen. Men hur skulle du själv beskriva ditt forskningsarbete, din specifika process? Hur ser din väg ut?

AG: Forskarutbildningen i sig är ju lite speciell. Den är ganska strukturerad numera. Kravet är att bli klar på fyra år med 60 kurspoäng och 100 avhandlingspoäng. Även avhandlingsarbetet är strukturerat, bestående av, oftast, fyra delstudier som ingår i den s k sammanläggningsavhandling, som är vanligast idag. Det finns därför inte mycket utrymme under resans gång att förändra processen. Man måste hyfsat hålla sig till den forskningsplan man skrivit från start, både till tid och innehåll. Fördelen är att man faktiskt blir klar och att det hela går att betrakta som en utbildning. Avhandlingen är inte livsverket som måste vara perfekt. Nackdelen är att det inte går att följa upp de intressanta trådar som man upptäcker efterhand. Det saknas utrymme att göra de där extra undersökningarna. Planeringen är lagd och man får vänta tills man är färdig och kan söka egna forskningsmedel för en fortsättning.

LR: Ja, det är en begränsande verksamhet att forska, ett kontinuerligt insnävande och avskiljande. Men du verkar ändå finna dig väl tillrätta i denna process. Det låter utvecklande.

AG: Ja, man lär sig oerhört mycket, både om sig själv och sitt ämne. Man utvecklas och förändras ständigt. Det är visserligen på många sätt jobbigt att vara doktorand, men det har framförallt varit en väldigt rolig erfarenhet.

LR: Hur skulle du sammanfatta vad du funnit i din forskning?

AG: Man vill alltid ha en brasklapp angående varför man inte får dra för stora växlar på resultatet, men väldigt kort har jag funnit att man inte automatiskt är "sjuk i huvudet" för att man har paranormala upplevelser eller tror på paranormala fenomen.

LR: Det är ett mycket viktigt fynd och det tycks som om du verkligen har fått svar på den inledande frågeställning som fick dig att välja det här forskningsområdet.

AG: Ja, det är riktigt. Däremot kanske jag inte idag skulle lägga upp studierna som när jag skrev forskningsplanen. Det finns alltid kritiska punkter och svagheter i det man gjort och det kan visa sig att man borde gått tillväga helt annorlunda. Oftast ser man detta först när man är klar och då går det inte att göra så mycket åt. Det är därför man inte kan dra för stora växlar på några få studier om man inte finner stöd också på annat håll. Min forskning är alltså inte något avklarat. Resultaten måste följas upp. Men jag är inte ensam om vad jag funnit. Gordon Claridge, professor i klinisk psykologi i Oxford, har kommit fram till samma resultat vid sina studier av utomkroppsliga upplevelser. Självt ville jag ju bredda undersökningarna till upplevelser av ESP och PK. Men våra resultat stöder varandra!

LR: Hur förstår du psi-fenomen och vilka är de huvudsakliga mekanismerna bakom?

AG: Jag tror att alla tre huvudspåren som förklarar psi och människors upplevelser kan vara giltiga. Definitivt de första två. Det första innebär att vi som människor söker meningsfulla samband och att vi är dåliga på att värdera slumpens inverkan. Det andra berör problematiken kring psykisk ohälsa, dvs att upplevelserna i vissa fall kan ha detta som grund. Det tredje spåret är att fenomenen faktiskt existerar. Där ser jag dock ett frågetecken. Forskarna kan inte med säkerhet fastställa det idag. Det finns för många svårigheter. Men det finns definitivt tillräckligt mycket underlag för att fortsätta göra försök att ta reda på det. ▶

LR: Hur vill du gå vidare med din forskning nu?

AG: Redan i min avhandling skulle jag ha velat göra öppna intervjuer om människors upplevelser. Jag skulle vilja tala både med dem som har en diagnos, t ex schizofreni, och de som inte visar några tecken på psykisk ohälsa och där ingen psykiatrisk diagnos heller finns i släkten. Jag vill studera om det är samma fenomen man berättar om. Man kan ju säga att den psykotiske som hör en annans röst i sitt huvud har en telepatisk upplevelse. Ett helt annat exempel är att vakna mitt i natten och veta att en nära anhörig har varit med om en olycka, vilket senare bekräftas. Jag frågar mig om dessa två fenomen verkligen är samma sak.

LR: Hur definierar du psykisk hälsa, som ju är en viktig parameter i ditt avhandlingsarbete?

AG: Hälsa är överhuvudtaget en definition som är svår att tolka. Jag utgår från Världshälsoorganisationens definition, som säger att hälsa, såväl fysisk som psykisk, inte bara är frånvaro av sjukdom, utan också ens upplevda hälsa och välmående. Man är alltså inte sjuk i medicinsk eller diagnostisk mening, men *upplever* sig heller inte vara sjuk, utan känner sig välmående.

LR: Menar du att man kan ha psykisk hälsa om man själv upplever det så och inte söker för några symptom, även om andra inte skulle dela den uppfattningen? Är det ens egen upplevelse som avgör eller kombinationen med den andres?

AG: Kombinationen och på en skala dessutom, vilket är det problematiska. Det är ju inget antingen-eller-förhållande, utan en glidande skala som kan variera över tid.

LR: Hur ser du på kulturens och subkulturens – och då definierar jag t ex New Age-rörelsen som en sådan – betydelse för acceptering av och förståelse för psi-fenomen och upplevelser av dem?

AG: Det är svårt. Försöker man säga något om New Age blir det genast problem, eftersom gruppen är mycket heterogen.

LR: Jag kanske skall precisera vad jag menar med New Age. Jag tänker mig ett närmande till de så kallade *paranormala* fenomenen på ett sätt som befinner sig utanför akademins tradition. Många esoteriker går ju denna kunskapsväg inom ordensällskap där man studerar alkemi och hermetism. Man finner det

även inom schamanism, i lärd astrologi och allehanda siarkonst, för att ge några exempel. Alltså ett sätt att uppleva och intressera sig för de här fenomenen, men att studera dem på ett icke gängse vetenskapligt sätt. Min fråga gäller dels vad du tror om de här subkulturernas betydelse, dels hur viktig du tänker dig att den övergripande kulturen ändå är för förekomsten av människors paranormala upplevelser och förhållande till dem.

”

Vår normkultur måste skärpa sig!

AG: Jag tycker att det hänger ihop. I en kultur med tillåtande atmosfär, som har normaliserat existensen av sådana här fenomen kommer man också i högre utsträckning att uppleva dem än i en kultur som vår västerländska där sådana upplevelser är emot normen. Vi sätter snabbt en etikett – ”sjukt” – för att sortera bort det vi inte förstår, eftersom vi generellt har en oförmåga att orka bära det. När det gäller New Age-kulturen är jag kluven. Om man är psykiskt frisk och stark och vet vad man gör är det inga problem att experimentera och försöka framkalla fenomen. Annars tror jag att man kan bli ganska illa åtgången. De som söker sig till subkulturer för att få bekräftelse för sina, enligt normen, avvikande upplevelser kan i värsta fall bli värre därav. Jag tycker alltså att vår normkultur måste skärpa sig!

LR: Min fråga föddes utifrån vad du sade om att du särskilt vill studera och jämföra de personer som har en psykiatrisk diagnos med dem som saknar sådan. Där kommer ju också livskontexten in, i subkulturen såväl som i den övergripande samhälleliga gemenskapen. Hur skulle en framtida studie med ett sådant fokus kunna se ut?

AG: Än så länge finns ingenting på pränt, mer lösa funderingar. Hur uppfattar man sitt liv överhuvudtaget, nu och tidigare? Har man vuxit upp i en tillåtande miljö? Många som berättar om paranormala upplevelser har någon släkting som är synsk. Då finns en acceptans från början. Andra har upplevt raka motsatsen och aldrig kunnat dela sina erfarenheter med någon.

Sådana frågor skulle jag vilja fördjupa mig i. Jag är också intresserad av barndomstrauman, vilket andra forskare redan har tittat närmare på. Fyller de paranormala upplevelserna – som man hävdar – en kompensatorisk funktion om man haft det trassligt? Samtidigt har de personer jag mött i Ganzfeld-experimenten, och som varit goda mottagare, verkat extraordinärt hela snarare än trasiga.

Jag tror alltså inte att det är så enkelt som att det skulle röra sig om en kompensation, åtminstone inte för alla.

Inlevelse - öppenhet

Annelis förhoppning är att hennes arbete, med genomslagskraft till samhällets olika skikt, kan bidra till större öppenhet och acceptans för paranormala upplevelser, eftersom hon funnit att dessa inte per automatik är förknippade med psykisk instabilitet. Hon vill undersöka vad som ryms inom en världsbild som de flesta kan komma överens om och menar att vi människor har en benägenhet att skapa definitioner på ett sådant sätt att vi förleds tro att vi är ense. Här återfinns Anneli ett av problemen i mötet mellan parapsykologi och klinisk psykologi – man talar förbi varandra. Ambitionen är därför att söka förtydliga, men också överbrygga subkulturella skillnader, både inom det parapsykologiska fältet och generellt mellan skilda disciplinära och mänskliga erfarenheter. Den hållning Bob Morris omhuldade - att parapsykologi skall inlemmas i gängse psykologi – är därför en god inställning, anser Anneli. Själv benämner hon sig inte parapsykolog, eftersom detta i sig innebär en onödig begränsning. Hon vill vara öppen för allt, vilket är nödvändigt när man studerar det paranoramala, som ju, utöver i psykologin, har förankringspunkter inom flera och till synes skilda ämnen såsom teologi, filosofi, medicin och fysik. Man bör inte, påpekar hon, avgränsa sig i alltför stor utsträckning. Det intressanta är ju att möta de annorlunda synsätt som kan berika ens eget. Vidare inspiratörer inom parapsykologin är, bland åtskilliga, Charles Tart och Stanley Krippner, men även Charles Honorton och Kathy Dalton för deras uppmärksammande av vikten av att skapa en varm och tillåtande miljö i samband med Ganzfeld-experimenten. Anneli har bl a inspirerats av Daltons videoavsnitt med råd till experimentledaren, en väsentlig aspekt av arbetet.

LR: Hur tänker du om den tillåtande miljön?

Tänker du dig att man måste vara välvilligt inställd till fenomenen för att underlätta deras uppträdande - kanske inte blint troende, men åtminstone inte uttalat negativt?

AG: Jag tror att det är helt nödvändigt. Kan man inte vara det skall man inte ägna sig åt detta, i alla fall inte i experimentledarrollen.

LR: Det innebär att du tänker dig en försöksledareffekt med avsevärd betydelse.

AG: Ja, absolut.

LR: Hur långt tänker du dig att en sådan effekt kan sträcka sig? Stannar det vid dem som är direkt involverade som försöksledare eller kan man även ha inverkan några led bort, t ex som ansvarig för ett projekt?

AG: Så skulle det kunna vara. Det beror på hur man fungerar ihop och samarbetar. Även längre bort i projektledet kan man ju påverka experimentledaren i negativ riktning. Som i alla sammanhang tror jag det är nödvändigt med en positiv arbetsmiljö. Lyckas man skapa det kan man ha en rejält kritisk hållning utan att det får följder för experimentet, såvida experimentledaren och de deltagande är positiva.

LR: Nu berör du de medvetna aspekterna av arbetsrelationerna. Som jag ser det borde även omedvetna influenser ha betydelse, liksom vars och ens potentiellt kritiska hållning som kan finnas där alldeles oavsett vilken öppet avhandlad arbetsallians man kommit överens om. Skulle du kunna tänka dig en sådan förklaring?

AG: Ja, men det är viktigt att man vet var man står. Ett gott samarbetsklimat innebär att man är tillåtande såtillvida att man öppet uttrycker hur man tänker och vilken inställning man har och på samma sätt låter sina medarbetare vara öppna med sin inställning. Då tror jag inte att det finns några problem.

LR: Alltså, man behöver inte befara några sidoeffekter så länge öppenhet råder och allt kan *benämnas*.

AG: Ja, så tänker jag, men jag vet förstås inte om det är så det är!

Vetenskap, paradig och parapsykologin som disciplin

För Anneli är vetenskap ett förhållningssätt, öppet och kritiskt, men även ett sätt att arbeta där man accepterar vissa förutsättningar, såsom att de resultat man erhåller, för att vara vederhäftiga, måste kunna replikeras av andra forskare. Min uppfattning är att öppenheten är ett övergripande paradig som vägleder Anneli, vilket hon visserligen håller med om, men när jag frågar efter ytterligare vägvisare, invänder hon att begreppet paradig är mycket svårt att definiera eftersom det i sig innefattar skilda operationaliseringsnivåer och därför används på en mängd olika sätt. Exempelvis kan Ganzfeld och Remote Viewing betraktas som paradig; det ►

finns alltså, i mindre skala, metodparadigm, men också mer övergripande paradigmen som ger en orientering om världsbilden. Anneli erkänner sig till det naturvetenskapliga paradigmet, vilket ju, i dagens samhälle, generellt är det som avses med vetenskap. Hon accepterar paradigmet, men kan även se problem och begränsningar. Vid en närmare granskning är det t ex svårt att finna en klar gräns mellan det man definierar som vetenskap respektive pseudovetenskap.

Den största faran för parapsykologin, förklarar Anneli, är de akademiska forskare som gör avkall på den vetenskapliga stringensen. Inom ett område som från begynnelsen är så kontroversiellt och därför behöver avdramatiseras och berättigas måste man vara särskilt noga med allt man gör och hur man uttalar sig. Många betraktar ämnesområdet som pseudovetenskap, men parapsykologin är ett vetenskapligt forskningsområde med potential att vara normbildare för vetenskaplig metod, vilket få känner till ens i psykologiska kretsar. Parapsykologin har faktiskt varit föregångare när det gäller psykologins metodutveckling, eftersom parapsykologin nödgats vara mer stringent än sin akademiskt mindre nagelfarna moder. I Sverige finns, enligt Anneli, dock ingen riktig acceptans för forskningsområdet och hon återkommer till nödvändigheten av att inlemma parapsykologin i den klassiska psykologin. Detta har blivit en lyckosam lösning i Storbritannien där åtskilliga disputerade, med parapsykologi som specialitet, idag innehar traditionella lektorat vid landets psykologiska institutioner.

När man betraktar parapsykologin, som ju studerar fenomen, vilka enligt gängse uppfattning inte kan existera, är det därför, hävdar Anneli, lätt att bortse från att det i samtiden kontroversiella ofta har visat sig vara morgondagens allmänt accepterade vetande. För att nå större acceptans inom mainstream-vetenskapen menar Anneli att man måste söka samarbete med mainstream-forskarna själva och på så vis bidra till att den felaktiga uppdelningen i parapsykologer och kritiker överges. En parapsykolog är per definition kritisk och bör likaså anamma den kunskap och hållning disciplinens mest inbitna kritiker företräder, samt därtill söka engagera även dem i forskningen.

LR: Tror du att parapsykologiska fynd från stringent forskning på sikt kan resultera i att den världsbild vi har idag drastiskt förändras?

AG: Nej, det tror jag inte. Om fenomenen kan påvisas vetenskapligt tror jag inte att det behövs så drastiska förändringar, troligtvis smärre, men inga revolutionerande.

LR: Som jag förstår det kan man alltså redan påvisa förekomsten av paranormala fenomen i forskning, men har svårt att förklara hur de uppkommer och hur processerna ser ut.

AG: I enskilda studier har man kunnat få stöd för hypotesen att paranormala fenomen finns. När man däremot slår ihop alla enskilda studier och gör s k metaanalyser får man varierande resultat. Detta är problematiskt. Då har man inte kunnat replikera varandras resultat. Inom parapsykologin har man alltså inte lyckats med detta.

LR: Varför har forskningen svårt att få fram hur de bakomliggande processerna i samband med paranormala fenomen ser ut?

AG: Traditionellt är de som forskar experimentellt och försöker påvisa fenomenen i laboratoriet utbildade i psykologi, medan de förklaringar som framkommit på senare tid till stor del utgår från modern fysik. Få fysiker ägnar sig åt Ganzfeld och få psykologiskt skolade är kunniga i fysik. För att ge en förklaring måste man först påvisa fenomenen med något slags säkerhet och därefter måste det till ett mycket bättre samarbete mellan dem som gör experimenten och dem som har upplevelserna och i nästa led med dem som har den teoretiska kompetensen.

LR: Hur långt därifrån befinner vi oss idag?

AG: Jag är ingen expert på bakomliggande teorier, vilket illustrerar problemet. Jag skulle behöva kunna mer om fysik och fysikerna i sin tur mer om mitt område.

LR: Tänker du dig att varje forskare på egen hand måste integrera alla relevanta kunskapsområden, att det inte räcker med samarbete i sig?

AG: Ja, det tror jag. Var och en måste på det sättet vara gränsöverskridande. Om man med säkerhet kan påvisa fenomenen tror jag dessutom att många fler skulle vara intresserade av att vara med och försöka förklara.

LR: Tänker du dig att en förklaring, med nödvändighet, behöver vara naturvetenskaplig? Stephen Braude, t ex, menar i sin *Immortal Remains* att olika teoretiska discipliner egentligen är likvärdiga, eftersom de alla utgör skilda syntaktiska system för att förstå det vi aldrig kan komma åt, men på olika sätt söker närma oss genom att benämna det.

Tror du att någon annan vetenskaplig disciplin skulle kunna få samma genomslagskraft som en fysikalisk grund?

AG: Nej. Eftersom vi befinner oss i det naturvetenskapliga paradigmet måste acceptansen nås inom ramen för detta.

LR: Omfattandet av det utforskade går ju per tradition genom de tekniska landvinningarna, vilka ju har naturvetenskapen som grund. Kanske är det därför vi måste gå den fysikaliska vägen för att inkarnera ny kunskap på ett allmänt plan så att den generellt kan tas i bruk och komma alla till del.

AG: Jag tror det. Man kan tycka att det låter trist, men det är nog realistiskt.

LR: Vilka områden tycker du är viktigast att satsa på inom parapsykologin för att nå acceptans?

AG: Experimentstudier, helt klart! Ett annat problem är att det inte satsas tillräckligt med pengar på det här området och därför kan man heller inte arbeta långsiktigt, vilket verkligen är vad man behöver i arbetet med att vetenskapligt komma fram till om de här fenomenen finns eller ej.

LR: Tycker du att teorin i jämförelse med empirin är spekulativ?

AG: Hittills är den det, ja. Men man får väl se vad det utmynnar i. Det finns ju också olika teorier.

LR: Vilka råd skulle du ge novisen inom parapsykologisk forskning?

AG: Läs psykologi! Sedan får man söka sig till någon av de institutioner där man vet att parapsykologisk forskning bedrivs, i dagsläget i Stockholm och Göteborg om man är intresserad av experimentstudier. Är man däremot inriktad mot människors tro på paranormala fenomen är utbudet större. Man måste också bli duktig på metod och kritiskt tänkande, vilket ju hänger ihop.

LR: Hur tycker du att man bäst uppövar det tänkandet utöver i själva forskningsarbetet?

AG: Det bästa är att läsa psykologi. Då tillägnar man sig ett sätt att tänka som man inte har när man börjar. Det kan upplevas begränsande, men är nödvändigt. Det innebär att tänka kritiskt, men man får också ett metodologiskt kunnande som

innebär att man kan granska och ifrågasätta den forskning man tar del av. Man måste kunna genomskåda och se flera bottnar i det man läser.

LR: Och råd till erfarna forskare, till dina kollegor?

//

Det är viktigt att samarbeta med dem som är kritiskt inställda, att söka samarbete över gränser.

AG: Det är väl de som skall ge *mig* råd! Det är viktigt att samarbeta med dem som är kritiskt inställda, att söka samarbete över gränser. Det är alltför lätt att gruppera sig med dem som har samma uppfattning som man själv, vilket ju är mänskligt, men det är inte bra, även om det är bekvämt med bekräftelse. Man behöver nå ut längre.

LR: Sammanfattningsvis förespråkar du alltså öppenhet, nyfikenhet, samarbete och integration – integritet – men också förmågan att både vänta och avstå. Och inte minst att stå ut med ovisshet, både i ditt personliga arbete som forskare, men också för det större forskarsamfundet. Viktigt, men ack så svårt!

AG: Det är verkligen särskilt viktigt att orka vara i ovisshet när man sysslar med detta!

//

John Björkhems minnesfond är en viktig investering i den parapsykologiska forskningen och dess framtid.

Till sist

Anneli vill avslutningsvis slå ett slag för John Björkhems minnesfond vars bidrag, små som större, varit helt oumbärliga för hennes forskning liksom för att arbetet slutligen kunde resultera i en avhandling. Det är avgörande att fonden har medel att fördela, betonar hon. För den som vill skänka pengar är det också väsentligt att se vad anslagen konkret leder till. John Björkhems minnesfond är en viktig investering i den parapsykologiska forskningen och dess framtid.

Vi skiljs åt efter ett verkligt inspirerande samtal. Anneli tar tåget tillbaka till Västergötland. Själv promenerar jag, väl stuvad med tankegods, ut i det stockholmska middagslarmet. *Bon voyage!*

Louise Ramsby ■

Kan förändringar i EEG överföras från en person till en annan trots avstånd?

Ett forskarlag i Freiburg med bl a parapsykologerna Harald Wallach och Jiri Wackermann har utfört forskning som tyder på att förändringar i EEG hos en person resulterar i förändringar i EEG hos en annan person, fast de är i helt separata rum.

Forskargrupp: H Wallach, H Keibel, C Seiter, J Wackermann
Institute of Environmental Medicine and Hospital Epidemiology, Freiburg
Källa: *Neuroscience Letters* 336 (2003) 60-64.

BEARBETNING: EDGAR MÜLLER

På grund av tidigare rapporter (Gringberg-Zylberbaum) om att förändring av EEG signaler hos en försöksperson som stimulerades med ett ljus även resulterade i EEG förändringar hos en annan person som lugnt vilade sig i ett närliggande rum, bestämde sig forskarlaget för att genomföra en liknande experimentserie men med förbättrade metoder. De personer som åsyftas i rapporten hade någon form etablerat emotionellt band med varandra, gifta, vänner osv.

Den Brittiska filosofen Robin Collington påpekade redan 1940 att vetenskapen normalt arbetar på basis av underförstådda antaganden som sällan ifrågasätts. Han kallade dessa för "absoluta antaganden" som återspeglar ett socialt samförstånd och en världsåskådning som gäller i ett samhälle i en given tid. Ett av vår tids sådant absolut antagande är uppfattningen att det inte kan finnas någon kommunikation mellan två individer utom den som förmedlas av människans kända sinnen, dvs hörsel, syn, lukt, känsel och smak. Detta betyder att det skall finnas några fysiskt kända element som bärare av informationen mellan två individer exempelvis fotoner vad gäller syn eller ljud, dvs lufttrycksförändringar vad gäller hörsel.

Det är anledningen till att de flesta vetenskapsmän exempelvis anser att healing på avstånd inte är vetenskapligt möjligt. Följaktligen kan inte heller en persons EEG förändring skapa liknande fenomen hos en annan person som sitter i ett annat isolerat rum. Påpekas bör att deras uppfattning inte baseras på data som visar att fenomenet inte

möjligt, tvärtom är det så att data som indikerar en möjlighet till sådan påverkan avvisas eftersom möjligheten kolliderar med det absoluta antagandet och att den gällande vetenskapliga åskådningen inte tillåter en sådan teori. För att ändra denna ordning behövs det inte bara data, utan spektakulära data, dessutom en god teori som förklarar alla data samt lämpliga kanaler att förmedla allt detta till vetenskapsmän och allmänhet.

Experimentmetod

Avsikten var således att koppla två personer till EEG och utsätta den ena, kallad den aktiva, för en visuell stimulans som enligt tidigare erfarenheter skapar en EEG förändring, samt undersöka den andra, den passiva personens EEG, för att se om liknande förändringar uppträder även där.

Två grupper skapades med 7 par i varje. I experimentgruppen var förutsättningen att varje par hade en god emotionell relation med varandra, t ex vänner, gifta, barn och föräldrar. I den andra gruppen, som kallades för kontrollgruppen, kände deltagarna inte varandra.

Samtliga deltagare rekryterades genom annons och det fanns också en annan avgörande skillnad mellan grupperna. Deltagarna i experimentgruppen informerades om experimentets syfte och uppläggning medan kontrollgruppens deltagare trodde att de var och en, oberoende av andra, skulle genomgå en EEG registrering. Experimentgruppen bestod av 11 manliga och 3 kvinnliga deltagare, i kontrollgruppen var siffrorna 10 resp 4.

De två experimentrummen var elekt-

riskt, elektromagnetiskt och audiellt isolerade från varandra (liknande Faraday burar). Två identiska EEG registreringsinstrument användes och de erhållna analoga signalerna digitaliserades omedelbart och lagrades i separata datorer. Först därefter fördes de två signalerna till en tredje dator för att kunna jämföra dem.

För stimulering av den aktiva försökspersonen användes förändringar av schackmönster på en TV skärm eftersom denna metod genom åtskilliga and-

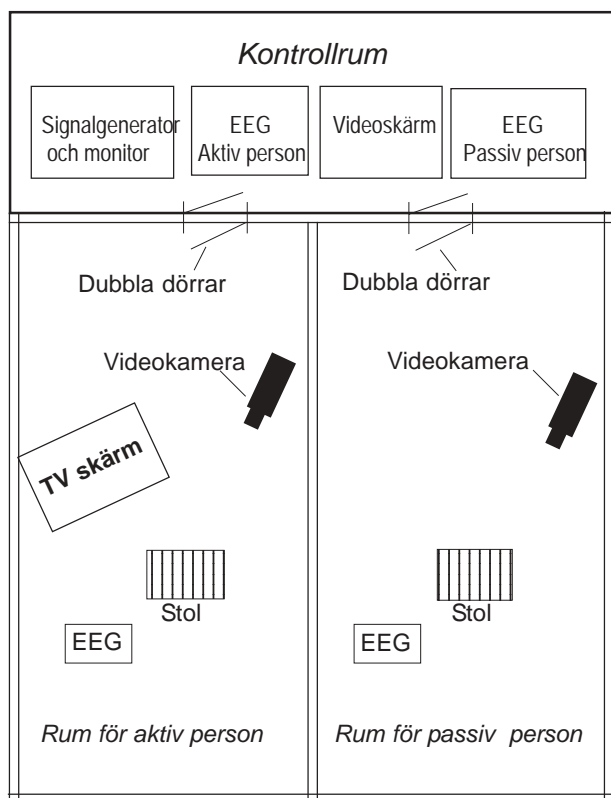

Bild 1. Visar arrangemanget med försöksrummen och de använda instrumenten.

ra experiment är kända att kunna åstadkomma tydliga EEG signalvariationer hos försökspersonen. Två typer av mönsterförändringar användes, styrda av en dator i kontrollrummet. De svarta och vita rutorna på schackbrädan bytte färg med en frekvens av 4Hz, dvs 4 gånger per sekund. Denna mönsterförändring varade under 1 sekund. Den andra mönsterförändringen var 10 Hz, dvs färgbyte 10 gånger per sekund, och denna varade under 10 sekunder. Mönsterförändringarna blandades med slumpmässigt styrda kortare och längre viloperioder då schackmönstret var stilla, för att undvika en eventuell inlärning eller rytmigenkänning. Hela testserien varade ca 10 minuter.

Förväntningarna var att i experimentgruppen

konstatera EEG förändringar även hos den person som inte utsattes för stimulus i form av schackmönstervariationerna, den s.k. passiva personen, medan samma fenomen inte skulle uppstå i kontrollgruppen.

EEG registrering och behandling av data och procedur

EEG mättes simultant och helt oberoende av varandra hos de aktuella två försökspersonerna. EEG elektroderna fästes på personerna enligt beprövade kliniska rutiner. De separat erhållna värdena digitaliserades separat och lagrades i olika datorer. Därefter delades resultatet in i en sekunds avsnitt som inspekterades av försöksledarna för att välja bort de avsnitt som uppvisade störningar eller uppenbara felaktigheter och på så sätt behandlades endast godkända avsnitt för vidare analys.

Läget då de olika schackmönsterförändringarna respektive viloperioder inträffade markerades automatisk av datorsystemet hos båda försökspersonerna. Analysen gick ut på att upptäcka liknande EEG förändringar hos den person som inte stimulerades som hos den stimulerade.

Försökspersonerna i experimentgruppen kom till laboratoriet tillsammans, de fick en detaljerad förklaring om vad det hela handlade om, dvs att den aktiva försökspersonen förmodades överföra sina signaler resp att den passiva försökspersonen förmodades ta emot den förras EEG aktivitet. Därefter fick de sitta tillsammans i ett rum under en period för att slappna av och koncentrera sig på det emotionella band som existerade mellan dem.

Kontrollgruppen behandlades annorlunda. Personerna togs emot en i taget, fick en förklaring att experimentet avsåg registrering av EEG under avslappning, alternativt när de stimulerades av schackmönstret och hade därför ingen aning om att en annan person satt i ett angränsade rum och att hans/hennes EEG registrerades samtidigt.

En lång rad av åtgärder vidtogs vid genomförandet av experimenten, vid insamlingen samt utvärderingen av erhållna data för att eliminera eller åtminstone minimera riskerna att felaktigheter påverkade utfallet. Sofistikerade statistiska metoder användes för utvärdering av data och i detta referat finns tyvärr inget utrymme för att beskriva dem.

Resultat

Sammantaget indikerar de erhållna resultaten att en korrelation mellan två separerade personers hjärn-

aktivitet kan inträffa, trots att någon känd biofysisk förklaring saknas. Denna slutsats innehåller dock både goda och dåliga nyheter för forskargruppen.. På den goda sidan kan man konstatera att det var möjligt att i experimentgruppen observera EEG förändringar även hos den passiva personen medan den aktiva stimulerades och detta antogs bero på det emotionella band de hade med varandra samt att de var medvetna om experimentets syfte.

Men förvånande nog, och här kommer den ena dåliga nyheten, förekommer det liknande EEG förändringar även i kontrollgruppen, visserligen mindre än i experimentgruppen, trots att de inte kände varandra och inte heller var medvetna om hela experimentets syfte. Sex av de sju paren i experimentgruppen och fem av sju i kontrollgruppen uppvisade påtagliga avvikelser i sina EEG signaler.

Ytterligare en komplicerande och oväntad observation var fyndet att de passiva personernas EEG förändring inte alltid hade samma potential som hos de aktiva, dvs i flera fall när en positiv förändring var att vänta, blev förändringen negativ. Forskarlaget understryker svårigheterna att tolka

och förklara sådana fynd. Samtidigt framhåller de alla försiktighetsåtgärder som vidtagits för att skydda experimentet från felaktigheter och från slumpens inverkan.

För den statistiska utvärdering skapades en variabel, Q som enkelt uttryckt är en kvot mellan den passiva personens EEG värden, när den aktiva personen stimuleras resp inte stimuleras och borde vara 1 om den aktiva personens EEG potential inte överförs till den passiva. När Q är större än 1 finns det en positiv signalförändring hos den passiva försökspersonen.

$$Q = \text{SDn-s (tp)}/\text{SDn-s(ti)}$$

Avslutningsvis konstaterar forskargruppen att fortsatta förbättrade experiment är nödvändiga, dels för att konstatera om fenomenet kvarstår och är lika påtagligt, dels för att försöka förstå och tolka de teoretiska förutsättningarna för att fenomenet uppstår.

Försökspersoner	Kanaler					
	C3	C4	P3	P4	O1	O2
E2	1,263	1,044	1,344	0,851	0,997	1,130
E3	0,567	0,315	0,314	0,593	0,502	0,638
E4	0,803	0,940	1,120	0,943	1,101	0,914
E5	1,698	1,873	1,433	1,755	1,480	2,130
E6	1,280	0,672	0,640	0,437	0,601	0,303
E7	0,881	0,729	0,706	0,542	0,441	0,561
E8	0,647	1,378	1,274	0,904	1,220	1,266

Tabell1. Visar de 7 försökspersonernas Q värde, på 6 olika EEG kanaler. E2-E8 är försökspersoner och C3-C4, P3-P4 samt O1-O2 är EEG kanaler enligt klinisk praxis. ■

Kan hjärtstillestånd förklara nära-döden-upplevelser?

G.M. Woerlee, MBBS, FRCA, Leiden, Nederländerna, Källa: *Journal of Near Death Studies*, 22(4), Summer 2004

BEARBETNING: EDGAR MÜLLER

Dr Woerlee som är anestesiläkare ger i sin artikel en beskrivning av blodförsörjningens betydelse för medvetandet och förklarar att de fenomen som rapporteras i samband med hjärtstillestånd, nämligen NDU och även UKU, kan tillskrivas normala fysiologiska processer som en följd av utebliven blodförsörjning och avtagande syrehalt i hjärnansvävnader. Han verkar dock inte ha så mycket stöd från experiment eller studier för att hjärtstillestånd skulle kunna förklara NDU-upplevelser, utan lämnar dörren öppen för att en "själ" av något slag skulle kunna vara förklaringen till NDU.

Hjärtat är som bekant en pump vars uppgift är att kontinuerligt pumpa blod till kroppens olika organ för att förse dem med syre samt med ett stort antal andra ämnen som är nödvändiga för kroppens normala funktion, bl a näring och hormoner. Dessutom transporterar blodet bort alla de ämnen som organen inte behöver efter sina processer. Lungorna är de organ där blodet tar upp färskt syre genom andningen. Ett upphörande av hjärtats pumpfunktion kallas för hjärtstillestånd som obehandlat alltid leder till döden.

Hjärtstilleståndets konsekvenser:

4 - 20 sek	blindhet, paralyt, medvetslöshet
mer än 20 sek	ingen EEG signal
mer än ca 3 min	hjärnans vävnader börjar bli förstörda och skadorna ökar i proportion med tiden
mer än ca 10 min	är hjärnaskadorna så omfattande att hjärnan anses vara död och patienten återfår aldrig medvetandet.

En patient med hjärtstillestånd utsätts för de effekter som är orsakade av att syreförsörjningen till kroppens olika organ och vävnader upphört. Av kroppens olika organ är hjärnan och ögonen mest känsliga för utebliven syreförsörjning. (*Hjärnan*

väger ca 2 % hela kroppsvikten men konsumerar ca 20 % av kroppens totala energiförbrukning i vila).

Återupplivning

Så snart larmet om hjärtstillestånd går i ett sjukhus startas en väl inövad kedja av procedurer för att rädda patientens liv, eller åtminstone begränsa skadorna. Med tanke på tabellen t v är det lätt att förstå att tiden är avgörande för hur läkarteamet lyckas. Själva proceduren har de allra flesta TV-tittare sett många gånger. Allt som läkarteamet först gör syftar till att förse vävnaderna med syre tills hjärtats normala aktivitet kommer igång. Under hjärtstillestånd pumpar hjärtat inget blod och patienten andas inte heller. Därför är uppgiften för läkarteamet att ersätta dessa funktioner utifrån. Komprimering av bröstkorgen, hjärtmassage tvingar hjärtats kammare att pumpa blod och patienten intuberas, vilket betyder att ett rör placeras i luftstrupen och luft blåses in i lungorna. Defibrilleringen, som är mycket spektakulär i TV-programmen, är en åtgärd att genom en elektrisk chock få igång hjärtat.

Nära döden upplevelser under hjärtstillestånd

Åtskilliga patienter som har återupplivats efter hjärtstillestånd berättar om märkliga upplevelser, såsom att möta Gud, änglar och avlidna släktingar samt att färdas genom en tunnel i vars ände det finns ett underbart, gudomligt ljus. Även utanför kroppen-upplevelser förekommer i sammanhanget. Ändå egendomligare är rapporter om att patienter korrekt kunde återge händelser och samtal som ägde rum inom läkarteamet under själva återupplivningsproceduren trots att hjärtat stod stilla. Dylika rapporter har självfallet skapat ett berättigt intresse kring ämnet överlevnad efter den fysiska döden och betraktas av flera som ett slags bevis på att det finns en själ som överlever kroppens död. Det har gjorts några utmärkta, professionella studier av förekomsten av NDU. Pim van Lommel i Nederländerna rapporterade att 64 av 344 tillfrågade patienter (18 %) som återupplivats berättade

om sina NDU. En liknande studie i Storbritannien, utförd av Sam Parnia, visade att 7 av 63 tillfrågade (11%) hade NDU under återupplivningen. Det skall upprepas här att alla dessa patienter inte bara var medvetlösa utan även saknade hjärtfunktion och inte andades.

Men alla dessa rapporterade upplevelser kan enligt författaren förklaras med normala fysiologiska funktioner av kroppens organ i ett tillstånd av syrebrist. Följaktligen behövs det inte någon själ eller okroppsligt medvetande för att åstadkomma fenomenen.

Hjärnaktivitet och medvetande.

Det har förekommit sensationella rapporter om patienter med NDU som förutom hjärtstillestånd även hade en rak EEG kurva som en indikation på hjärndöd. Nu framhåller författaren att det måste

Bild av hjärnan och hjärnstammen som hänvisas till i texten. Hjärnstammen som befinner sig djupt i mitten av huvudet, består av den förlängda ryggmärgen, medulla oblongata, mellanhjärnan, mitthjärnan och hjärnbryggan. Härifrån styrs bl a vitala funktioner såsom, hjärtrytm, andning och blodtryck.

röra sig om mycket speciella fall då EEG är kopplad till patientens huvud. Att sätta på EEG elektroder är en ganska omständlig procedur och med tanke på tidsbristen samt att patientens huvud hela tiden rör sig på grund av bröstkompressionerna skulle läkarteamet i normala fall aldrig tänka på att genomföra en EEG mätning. Rapporterna härstammar från de få fall då en patient redan är kopplad till EEG och då får hjärtstillestånd. EEG elektroderna kan plocka upp hjärnans elektriska aktivitet men endast från ett ytligt skikt medan de djupare vävnadernas aktivitet med dagens EEG teknik inte kan registreras. Otaliga experiment med människor och djur har dock påvisat att den djupt liggande

hjärnstammen är absolut nödvändig för medvetandet. Följaktligen bevisar uteblivna EEG signaler inte att patienten är totalt medvetlös och att inga av sinnena fungerar. Medvetandet är funktionen av en fungerande hjärnstam, därför anses det att kroppen är död när medvetandet är helt förlorat på grund av en oåterkallelig vävnadsdöd av hjärnstammen. (*Den medicinska och juridiska definitionen av död är inte densamma i alla länder.*) Se kommentar 1 sid 16.

Effekten av syrebrist och återupplivning.

Vävnaderna behöver syre och näringsämnen för sin funktion och överlevnad. Medan det finns mindre reserver av näringsämnen i vävnader saknas det syrereserver, och syrebristen, s.k. ischemi, leder därför först till funktionsstörning samt till sist vävnadsdöd. Hjärnan med sitt stora syrebehov är ytterst känslig för syreförsörjningen. Patienterna som ingick i de två ovan citerade undersökningarna var säkerligen medvetlösa när läkarteamet anlände och blodflödet var noll. Men så snart bröstkompressionen och den artificiella respirationen sattes igång började en viss mängd blod flyta i ådrorna och vävnaderna fick en viss mängd syre. Beroende på flera faktorer var denna blod- och syremängd sannolikt olika hos olika patienter efter en tid.

Återupplivningsprocedurernas effektivitet på syresättningen har mätts i många undersökningar och kan beskrivas med några nyckeltal för den sifferintresserade:

- 1 Patienter under återupplivningen har en syrehalt i blodet som ligger ungefär på normal nivå.
- 2 På grund av den normala syrehalten i blodet beror då vävnadernas syreförsörjning enbart på blodmängden som cirkulerar.
- 3 Hjärtat pumpar ut 4,5 – 6,5 liter blod per minut i vila, dvs ca 1dl/sekund
- 4 Mängden blod som hjärtat på grund hjärtmassage tvingas pumpa ut under hjärtstillestånd är 0 – 2,2 liter per minut, dvs 0 – ca 0,4 dl per sekund.
- 5 Hjärnans normala blodbehov är cirka 0,8 liter per minut, och det krävs minimum ca 0,2 liter per minut för att behålla medvetandet.
- 6 Ca 13 % av det blod som hjärtat pumpar runt går till hjärnan, därför måste återupplivningen åstadkomma ett blodflöde på minst 1,7 liter per minut för att hjärnan skall få sitt minibehov av blod tillgodosedd. 13 % av 1,7 liter är ju 0,22 liter.
- 7 Studierna har visat att återupplivningsproceduren i ca 20 -24 % av fallen lyckades med att skapa ett blodflöde på minst 1,7 liter per minut.

Konsekvensen av siffrorna nedan till vänster är helt enkelt att 20-24 % av patienterna med hjärtstillestånd kort tid efter behandlingens början hade tillräckligt med syresättning för att vara delvis vid medvetandet.

Dessa patienter var inte kontaktbara och kunde inte röra sig normalt eftersom syremängden bara räckte till begränsade mentala processer men inte till rörelser. Detta är således förklaringen att 11 – 18 % av till synes medvetlösa eller döda patienter rapporterar NDU.

NDU som en normal fysiologisk, psykologisk process

De allra flesta hjärtstillestånd uppstår på sjukhus, i hemmet eller på en gata. Även på ett sjukhus med bra beredskap dröjer det oftast längre tid än 20 sekunder innan behandlingen kan påbörjas, därför är patienterna normalt medvetlösa. När återupplivningen startas förs luft in i lungorna, hjärtat komprimeras för att pumpa blod, olika farmaka, bl a renalin, ges till patienten för att öka blodtrycket och enligt erfarenhet erhåller ca 20 % av patienterna så mycket blod att syresättningen blir tillräcklig för ett partiellt medvetande. Men endast den djupt liggande övre delen av hjärnstammen fungerar någorlunda, de övriga delarna av hjärnan är fortfarande helt eller delvis utslagna.

Konsekvensen är att patienten kan uppleva en indifferens, smärtlöshet och förlamning fast han kanske försöker röra på sig och känner inte heller beröring. Syrebristen, hypoxi, kan skapa en hel del onormala och egendomliga upplevelser. Patienten kan förlora vetskapen om vad som är kropp, tid och rum, kan erfara att kroppen rör sig eller flyger. Vissa delar av hjärnan som innehåller minnen skapar ett drömliknande tillstånd där släktingar, vänner, musik och tidigare upplevda händelser dyker upp och blandas med varandra.

En mycket typisk och ofta återgiven berättelse är att patienten upplever sig förflyttas i en tunnel i vars ände lyser ett starkt sken. När han kommer dit möts han av kära släktingar som meddelar att tiden ännu inte är inne och att han måste återvända.

I samband med återupplivningen får patienten adrenalin för att höja blodtrycket så, men biffekten är att pupillerna utvidgas kraftigt och samtidigt minskas förmågan att fokusera. Skuggor och minnesfragment kan skapa figurer enligt patientens kulturella och sociala grund. Kristna ser änglar, Jesus eller andra gudomliga skepnader, medan hin-

duer eller buddhister har upplevelser motsvarande deras religion. Upplevelser som uppstår i hjärnan under måttlig syrebrist liknar upplevelser som när hjärnans normala funktion störs av kemikalier såsom gift, alkohol eller droger.

Påpekas bör att alla de beskrivna konsekvenserna av syrebrist i hjärnan dels blandas med varandra och dels med de verkliga syn-, och hörintryck som patienten får under återupplivningen, eftersom synen och hörseln åtminstone delvis fungerar.

Oavsett den fysiologiska, psykologiska förklaringsmodellen av NDU är det naturligt att patienternas upplevelser kan innebära djupa emotionella förändringar i deras livsåskådning och i deras praktiska livsföring.

Referenten Edgar Müllers kommentarer:

Dr Woerlees beskrivning av hjärnans behov av syreförsörjning och återupplivningens effektivitet, som visar att 20-24 % av patienterna med hjärtstillestånd får tillräckligt med syre för att kunna ha ett visst mått av medvetande, baseras på ett antal publicerade och pålitliga studier. Hans redogörelse i artikeln om att hjärnans delar, som svarar för olika psykiska och kroppsliga funktioner, blir utslagna vid syrebrist är självklara fakta för alla medicinskt skolade personer. Men när han hävdar att NDU beror på denna tilltagande syrebrist kan han inte hänvisa till några studier eller experiment som avsåg just dessa fenomen. Se kommentar 2 sid 16.

Hans uppfattning om att NDU beror på den tilltagande syrebristen i hjärnvävnaderna är därför helt enkelt en slutsats som han drar, utan att experimentellt kunna stödja den. Hur bestämd han än är i sin artikel om att NDU beror på denna syrebrist, tar han ett steg tillbaka i slutet av sin artikel och lämnar därmed dörren på glänt genom att skriva:

”Kroppens funktioner tillsammans med fysikens lagar förklarar alla dessa fenomen. Detta minskar sannolikheten att NDU skulle vara ett bevis på en osynlig och immateriell själ som kan separeras från kroppen. Men ändå, en osynlig och immateriell, från kroppen oberoende själ, skulle kunna vara förklaringen till NDU, även om denna själ inte kan observeras och i sig inte förutsätter förekomsten av NDU.”

Dr Woerlee framför vidare ett intressant resonemang angående medvetandet. Han menar nämligen att om det skulle finnas en själ eller någon form av utomkroppsligt medvetande så behöver själen, eller ett sådant utomkroppsligt medvetande, verka genom hjärnstammen för att skapa det kroppsliga medvetandet såsom vi uppfattar medvetandet. ▶

Kommentarer av Göran Grip, själv anestesiläkare:

Edgar Müllers artikel är välskriven och ganska komplett. Några tillägg:

1) I Sverige och i många andra länder är definitionen att hela hjärnan skall vara död, inte bara hjärnstammen.

2) Noga räknat finns det invändningar mot den reviderade forskningens slutsatser. Om man accepterar påståendena om att det man ser under en NDU stämmer med verkligheten faller alla positivistiska resonemang. Och hela syrebristhypotesen faller på det faktum att människor har haft nästan precis likadana upplevelser utan att vara nära döden. ■

Forts från sid 3: **Ordförande har ordet**

hans förklaringar. NDU-kännaren Göran Grip kompletterar med några kommentarer.

En annan rapport, sammanfattad av Edgar, gäller möjlig överföring av EEG mellan olika personer, en rapport som tyder på att förändringar i EEG hos en person överförs till en annan. En besvärlig omständighet är dock att även kontrollgruppen påverkas mer än tänkt.

Jag vill också kort uppmärksamma att det på **bokmässan i Göteborg** i höst kommer att bli en **kulturtidskriftsmonter**, där vi har med de två tidskrifter vi har, vårt medlemsblad samt Aktuell Parapsykologi, se separat notis i detta nummer. Att bokmässan äger rum i just Göteborg gör att intervjun med Anneli Goulding passar extra bra i detta nummer, hon är ju verksam vid universitetet där. Se sid 22.

Mina experiment med färgtelepati avslutades i början av maj. De gav tyvärr bara slumpresultat. Vad det utblivna resultatet beror på är svårt att avgöra. Kanske fungerar inte telepati trots allt med färger, kanske finns inte telepati, kanske var det besvärande omständigheter?

PA-kongress i Stockholm 3-6 augusti 2006

Det är nu helt klart att nästa års internationella kongress i parapsykologi kommer att äga rum på hotell och restaurang Hasselbacken i Stockholm, bredvid Circus och nära Skansen&Gröna Lund. Ansvarig för arrangemangen blir undertecknad, ansvarig för programmet blir Joakim Westerlund.

Beyond the memory VI

Jag vill också kort uppmärksamma en konferens som ägde rum i England 26-28 augusti, Beyond the Brain VI - Memory Beyond the Brain. Den tar upp medvetandets natur genom att beakta minnets natur, särskilt sådant som ger stöd åt att minnet kan utvidgas utöver hjärnan, såsom nära-döden-upplevelser, överlevnad av döden, barn som minns tidigare liv, minnen som hör ihop med transplanterade organ mm. Ansvariga är bl a David Lorimer och Dr. Peter Fenwick. Se separat notis på sidan 22.

Ett nätverk för forskning kring överlevnadsfrågan

I våras bildades ett nätverk, med egen 'sida' på Internet, där forskning kring denna svåra och kontroversiella fråga samlas, frågan om överlevnad av döden. Jag redovisar gratulationsord från Jan Fjellander till redaktören Sommer, samt dennes information och kommentar på sidan 23.

Föredrag om parapsykologi av andra än SPF/JBM

Robert Aschberg som i TV3 gjort flera inslag om/mot parapsykologi och vi kritiserat för osaklighet mm, har utsetts till Årets Folkbildare av Vetenskap och Folkbildning och håller därför föredrag för dem den **14 september**. Lokal: ännu oklar. Se www.VOF.se

Studieförbundet Medborgarskolan har uppmärksammat att **Etzel Cardena** utsetts till professuren i Lund och har lyckats ordna ett föredrag med honom **den 23 november** kl 18.30 på Östra Real i Stockholm. Om ev. byte av lokal, se www.medborgarskolan.se. Deltagande ska förännälas.

Rekorddonation till Karolinska Institutet öppnar porten för forskning kring alternativ medicin?

Den 27 Juli skrev Dagens Nyheter: "Sveriges första forskningscentrum för alternativmedicin startar i höst. Karolinska institutet i Solna har fått en privat donation på 43 miljoner kronor för ändamålet. Förebilden är Harvard School of Medicine i Boston som finansierats av samma donator. Amerikanen Berhard Osher och hans svenska hustru Barbro Osher, generalkonsul i San Francisco, står bakom donationen som är en av de största i Karolinska institutets historia."

Frågan är om pengarna kommer till rätt användning? Med tanke på att donationen i Lund till parapsykologin är på väg att hamna 'fel' vill jag jämföra med denna donation (fast det i Lund gäller ett testamente, i detta fall ett regeringsbeslut). Thomas Held-

Forts sid 24

Upp till bevis om parapsykologin!

Den 2 juni tillsatte Göran Bexell, rektor för Lunds universitet, Etzel Cardeña på den uppmärksammade donationsprofessuren i psykologi, inkluderande parapsykologi och hypnologi, i media allmänt kallad "parapsykologiprofessuren". I en tidningsintervju fem dagar senare gav Cardeña sin syn på parapsykologin. (Aftonbladet, 7 juni 2005) Han hävdade då att flera olika parapsykologiska fenomen redan blivit bevisade. På frågan "Hör parapsykologi hemma på universitetet?" svarar Cardeña "Ja. Det finns en lång rad kontrollerade studier som visar att fenomenet existerar.". På frågan "Fungerar tankeöverföring?" svarar han "Ja, utan tvekan." På frågan "Kan man förutspå framtiden?" svarar han "Ja. I drömmar, som jag nämnde tidigare" och på frågan om man kan flytta föremål med tanken svarar han "Ja, det finns det kontrollerade studier som bevisar."

Detta är enligt vår mening en felaktig beskrivning av forskningsläget. Visserligen har positiva resultat erhållits i en del parapsykologiska experiment. Dock räcker inte dessa resultat för att dra slutsatsen att något av de parapsykologiska fenomenen är bevisat. Den främsta anledningen till detta är att parapsykologerna ännu inte kunnat visa på tillräckligt god replikerbarhet i sina experiment. Att vetenskapliga undersökningar skall kunna replikeras – dvs upprepas, av andra forskare, med i stort sett samma resultat – anses allmänt som ett absolut villkor för att resultaten skall kunna anses som bekräftade. Även om en undersökning, av forskningsrapporten att döma, verkar vara exemplariskt gjord finns det alltid en risk för misstag och t.o.m. för fusk. Ett minimikrav är därför att olika forskare, vid olika laboratorier, försöker göra om undersökningen och att de då får, i stort sett, samma resultat. Detta betyder inte att man i varanda liten undersökning skall få statistiskt säkerställda resultat. Däremot måste den sammanlagda bilden från de bäst utförda undersökningarna vara entydig.

Det måste också understrykas att statistiskt säkerställda och replikerbara resultat inte räcker för att bevisa sådana kontroversiella fenomen som prekognition och psykokinesi. Man måste också övertygande kunna utesluta att det finns andra, mer triviala, förklaringar till de positiva resultaten. I många av de tidiga parapsykologiska experimenten

fanns allvarliga och ibland uppenbara felkällor. Nuförtiden utförs parapsykologiska experiment som uppfyller högt ställda krav på god vetenskaplig metod, men det utförs fortfarande också parapsykologiska experiment med allvarliga metodologiska brister. Även bland de mer välkontrollerade moderna experimenten kan det mycket väl finnas felkällor som ännu inte identifierats.

Vi vill därför fråga professor Etzel Cardeña: På vilka vetenskapliga undersökningar grundar du dina påståenden att tankeöverföring existerar, att människor kan se in i framtiden och att man kan flytta föremål med tanken?

Vi som skrivit detta har sinsemellan olika uppfattning om hur viktigt det är att det bedrivs parapsykologisk forskning. Vi gör också olika bedömningar av sannolikheten för att något eller några av de parapsykologiska fenomenen en dag skall visa sig vara reella. Däremot är vi eniga om att det går att bedriva parapsykologisk forskning av hög kvalitet. Vi är också helt eniga om att forskningsläget idag inte på långa vägar motiverar så kategoriska påståenden som Etzel Cardeña gjort.

Jan Dalkvist,
universitetslektor i psykologi,
forskar i parapsykologi

Sven Ove Hansson
professor i filosofi

Dan Larhammar
professor i molekylär cellbiologi,
forskar i neurovetenskap

Joakim Westerlund
universitetslektor i psykologi,
forskar i parapsykologi

Överklagande av beslutet att utse Etzel Cardena till professuren i Lund

Rektor för Lunds Universitet utsåg alltså den 2 juni 2005 professor Etzel Cardena till professor i psykologi inkl. parapsykologi och hypnologi. I sitt överklagande redogör Adrian Parker på 8 sidor för en lång rad faktorer som talar för honom. Och jag måste som ovan i akademiska sammanhang konstatera att jag blir förvånad över alla inslag i denna hantering. Jag är självklart part i målet (som ordförande i SPF och känner Parker väl), men försöker ändå se på hanteringen med så kritiska och objektiva ögon jag kan. Motpart i målet är dekanus Sune Sunesson vid Lunds Universitet. Medlemmar i SPF och andra intresserade är förstås nyfikna på hur ärendet hanterats. Jag ska försöka ge en kort sammanfattning.

Adrian Parker (AP) inleder : ”Grunden för överklagandet är att de sakkunnigas sammantagna bedömningar placerade mig i första rummet vad gäller såväl vetenskapliga som pedagogiska meriter. Beslutet från Lärarförslagsnämnden (LFN) och från Samhällsvetenskapliga Fakultetens Styrelse (SFS) saknar *synnerliga skäl* för att gå ifrån de sakkunnigas rekommendationer och avviker även från utlysningen av tjänsten. Beslutet hänvisar till ”en samlad bedömning” trots att beståndsdelarna för denna samlade bedömning saknar grund. Handläggningen tyder på en strävan att motverka ämnet parapsykologi inom tjänsten, till förmån för hypnologi och ev. psykologi, trots att utlysningen av tjänsten (liksom den bakomliggande donationen) betonar parapsykologi.”

Han fortsätter ”Enligt de sakkunniga är jag **den bäst meriterade för tjänsten och har den största bredden som psykologiforskare**” AP är svensk med **kulturell kompetens och en etablerad forskningsverksamhet**, något som borde vär-

desättas. Dessa meriter nämns inte av LFN eller SFS. Han har positiva relationer till flera kritiker såväl som parapsykologer, faktorer som är viktiga för en universitetstjänst.

AP kommer sedan in på den glidning som skedde under våren, från parapsykologi till hypnologi, en glidning som dekanus Sunesson har drivit, han verkar ha större roll än rektor, som ’bara’ kräver att ärenden ska vara väl förberedda. I denna glidning gjorde SS egna bedömningar, utöver de som sakkunniga gjort. I sammanhanget är det testamente viktigt som ligger till grund för professuren, särskild då det tillägg, codicill som gjordes. De sakkunniga gjorde sina bedömningar av de sökande i tron att hypnologi och parapsykologi skulle jämföras, trots att det av testamentet mycket klart framgår att tonvikten ska vara på parapsykologi, med en förpliktelse att ge undervisning i hypnologi. Experten på testamentsjuridik, Henning Isoz granskade testamentet på JBM’s begäran. Han klargjorde att testamentet anger att prioritering ska ges till meriter inom parapsykologi. Detta innebär, påpekar AP att Cardena inte har en enda publicering i en akademisk tidskrift inom huvudämnet för professuren. AP väcker här frågan om Lund genom att ge tjänsten till Cardena bryter mot testamentet och utlysningen? Vi kan också konstatera att C enligt de sakkunniga i första hand är teoretiker, inte forskare.

Därefter redogör AP för intervjun som gjordes med honom (även Delanoy och Cardena intervjuades). Den skedde på ett sätt som lämnar mycket i övrigt att önska.

Så det är både formella och informella fel och frågetecken i hanteringen.

Göran Brusewitz

Lundprofessuren:

Skall det bli någon forskning eller bara bråk?

Den centrala frågan om paranormala fenomen existerar har övergått till frågor rörande den nya professuren. Jag upplever det naturligtvis orättvist att lärarförslagsnämnden gick emot de sakkunniga, inklusive medredaktören till Cardeñas bok, som tyckte jag var bäst meriterad för tjänsten. Eftersom

jag är en av dem som överklagar tillsättningen hade jag hellre hållit mig utanför debatten. Jag tänkte om, när Cardeña i sina uttalanden sökte stöd hos mig och hans uttalanden blev så anspråksfulla att de äventyrade våra femton års arbete i Lunda-professor Martin Johnsons tradition att söka gehör

för en kritisk parapsykologi.

Utifrån pressmeddelanden verkar det som att Cardeña valdes därför att han skulle syssla med något annat än parapsykologi. Det som nu är mest generande för Lund är inte bara att Lund hade fel, utan att Cardeña olyckligtvis inledde med något som knappast någon annan universitetsanställd forskare i parapsykologi i världen skulle göra: att deklarerar att de paranormala fenomenen är vetenskapligt bevisade. Om dessa fenomen verkligen ansågs bevisade skulle man i någon utsträckning kunna demonstrera dem eller ge dem en rimlig förklaring. Cardeña får gärna stödja sig på min forskningsöversikt, men utan att göra misstaget att blanda ihop "bevis" i betydelsen *indicier* och "bevisat" i betydelsen fastställt. Min text i *dess helhet* hävdade visserligen att det finns bevis i bemärkelsen *indicier* och även en antydning om att vissa rön kan upprepas men att dessa fenomen i slutänden inte är bevisade. En seriös forskare måste även hålla sig öppen för kritik av framlagda bevis.

Cardeñas inställning står i skarp kontrast till det som står i min ansökan till Lund: "Fast jag under mina experiment har erhållit tillräckligt med bevis för att motivera vidare arbete med hypotesen att dessa fenomen finns är jag medveten att jag kan bli lurad av falska bevis eller att det kan finnas en annan förklaring. Det är därför som arbetet med kritiker är en del av min inre dialog."

Denna debatt lämnar mig med en önskan om att den som slutligen får tjänsten kommer att kunna tåla kritik och visa en vilja att på rätt sätt bemöta allmänheten, pressen, kritiker och kolleger. Vi gör alla misstag och debatten hade varit meningsfull om Cardeña bara kunnat se sakens saklighet hos ett *gemensamt* uttalande från kritiker och parapsykologer utan att vifta bort allt som en komplott av konstiga människor. Det finns ingen komplott men det finns naturligtvis en oro att parapsykologin samt Lunds universitet skall misskrediteras. Det kan också vara en belastning för studenter som vill doktorera att Cardeñas verksamhet är teoretisk snarare än forskningsinriktad. Det räcker inte att vara med på att redigera en bok. Hela området är fängslande men utan praktiska forskningsfärdigheter går man bara in i fällor.

Det som *borde vara* orubbligt är rektorns offentliga löfte om att satsa på seriös forskning och utbildning som ev. kan upptäcka något nytt.

Adrian Parker
Docent i psykologi

Ett inlägg i debatten från Martin Johnson

Skickat till Sydsvenskan och Överklagandenämnden, Lunds Universitet:

Det framstår för mig som en skandal - i bästa fall beroende på inkompetens - att man vill utnämna en i parapsykologiska kretsar praktiskt taget okänd person till professor i en tjänst som har en stor profilering i ämnet parapsykologi. Till dennes nackdel har han inte publicerat några experimentella resultat inom området.

Det är ett ämne som kräver försiktighet och speciell kompetens. Konsekvensen av att sätta en oerfaren person på tjänsten kan bli som i detta fall att man får naiva uttalanden i pressen som får folk att tro på allt möjligt som går New Age-rörelsen till mötes. I och med att utnämningen har stort allmänintresse är det angeläget med en seriös granskning. Det fanns flera välkvalificerade och erfarna sökanden både i Sverige och utomlands som de sakkunniga satte i första rum

Det är inte utan att man kan fråga sig om detta är ett fullt försök att undvika *seriös* parapsykologi, något som ironiskt nog har fått oanade och för alla oönskade konsekvenser.

Martin Johnson

Kallad till den ordinarie professuren i Utrecht 1971 och verksam där 1973 - 1988

Past President i The Parapsychological Association

Emeritus professor, Lunds universitet

Financial Times skriver sakligt om parapsykologin idag

SAMMANFATTNING EVE SURVEE-RÅSTRAND

Man blir något förvånad när den kända tidskriften *Financial Times* på ett mycket seriöst sätt skriver om parapsykologin idag. Artikeln publicerades i deras nätupplaga den 1 april 2005. Jan Fjellander påpekar när han såg artikeln att den uppmärksammar två nya roliga begrepp: Sceptic Busters (Jämför med Ghost Busters !), och ESP = Error Some Place (skämt av Bob Morris om Skeptikers tolkning av begrepp).

Under vinjetten Arts & Weekend skriver Adrian Turpin om Scepticbusters. Sammanfattning av Eve Suurvee-Råstrand. Författaren inleder med en önskan om att den parapsykologiska forskningen skulle te sig lika enkel som den forskning som ibland visas i TV. I det parapsykologiska TV-programmet "Hav av själar" påvisas fantastiska övernaturliga fenomen i en akademisk mycket inbjudande värld. Programmakarna tog staben vid Koestlers parapsykologiska enhet vid Edinburghs Universitetet som förebild. De placerade händelserna i lokaler som liknade universitet i Edinburgh och lät staben där också bestå av en mycket heterogen samling forskare.

Forskarna vid nämnda universitet gläds naturligtvis över att parapsykologin blir så mycket mer publikfriande än mångt annat universitetsämne men det är inte attraktivt att bli definierade och vantolkade som något slags spökfångarsällskap. Vid Koestlers parapsykologiska institution är Caroline Watt, en mycket tystlåten person, föreståndare. Hon undersöker barndomsbetingelserna hos personer som anser sig ha paranormala upplevelser och forskar på spöklika händelser i Edinburghs underjordiska valv. Peter Lamont, världsbäst på indiska reptricket, är en fd professionell magiker som här arbetar med att komma underfund med hur lurendrejare försöker vilseleda människor att tro på manipulationer och trick som paranormala företeelser. Fiona Steinkamp, anställd på halvtid, intresserar sig för möjligheten att kunna förutsäga framtida händelser. Dr Paul Stevens, utbildad fysiker, undersöker om emotionella tillstånd kan överföras från en person till en annan i ett annat rum.

Han undersöker de mycket små förändringarna i det magnetiska fältet kring personerna.

Detta lilla team undervisar åtta studenter och använder sig av strikta naturvetenskapliga principer och vedertagna statistiska metoder. Trots detta accepteras inte deras forskningsresultat beträffande prekognition, psykokinesi, teleportation mm av mainstreamforskningen. Om de bara skulle kunna förklara hur och varför de paranormala fenomenen uppstår så skulle de som Newton och Einstein bli viktiga vetenskapliga pionjärer. Både Newton och Einstein vågade en gång i tiden tänka och formulera det ohållbara och möttes av åtlöje. Misslyckanden placerar forskarna nu istället bland medeltidens alkemister.

I parapsykologins historia har Arthur Koestler varit av absolut betydelse. Född för hundra år sedan i Ungern som jude var han en av 50-talets stora författare. Han var en tillgiven kommunist men han tappade tilltron till Marx. Han blev fängslad och dödsdömd av Franco under franska inbördeskriget. Han flydde till England och ägnade sig där åt att attackera den sovjetiska regimen. Han var också elev vid universitet i Edinburgh. Mars 1983 gjorde han ett kontroversiellt slut på ett kontroversiellt liv genom att ta livet av sig. Visserligen led han av Parkinson och av leukemi men hans vänner blev ändå förvånade över att han tog livet av sig genom att överdosera barbiturater. Man chockades ytterligare av att hans tredje hustru Cynthia också tog livet av sig trots sin ringa ålder av 55 år och misstänkte Koestler för mord. Misstankarna mot honom föranledde att man flyttade bort hans byst från psykologiska institutionen vid universitet i Edinburgh. Nu är bysten placerad i det Koestlerska biblioteket. Med stor förvåning upptäckte man efter Koestlers bortgång att han hade donerat merparten av sin förmögenhet, sina royalties och sitt hus till den parapsykologiska enheten. Även hustrun Cynthia hade testamenterat 100.000 £ och den testamenterade totalsumman uppgick till en miljon pund.

Ingen vet med säkerhet hur Koestlers parapsykologiska intresse hade uppstått. Intresset uppstod och

ökade hela tiden efter det att han blivit politiskt desillusionerad. Man spekulerar i att han försökte ersätta ett idealiserat system med ett annat. Universitetet vid Oxford och Cambridge nekade till att ta emot de testamenterade pengarna, likaså gjorde King's och University College i London. Tack vare John Beloff, som hade undervisat Koestler i parapsykologi i tysthet vid den psykologiska institutionen på universitetet i Edinburgh, så hamnade penningssumman där. Nu fick parapsykologin ett vetenskapligt värde och professuren i parapsykologi blev den enda i England, trots att många hade ställt sig tveksamma till att universitetet accepterade pseudovetenskap.

Den förste Koestlerprofessorn, Robert Morris, kom från Amerika i december 1985. Som psykolog hade han tjänstgjort vid Duke University i New Carolina under den berömda parapsykologiske forskaren J.B. Rhine. Han verkställde ett mycket märkligt rättsförsök. Hans försök gick ut på att i förväg dömda ett antal utsedda rättsor bland övriga rättsor. Han kunde konstatera att de dömda rättsornas aktivitetsnivå låg väsentligt under de övrigas när de befann sig tillsammans. Sexton rättsor var dock ett för litet underlag för att säkerställa statistisk signifikans.

Att välja Morris var skarpsinnigt gjort. Watt menar att han nog hade en långsiktig plan och ett försiktigt tillvägagångssätt och gjorde försiktiga uttalanden. Han valde skeptiker till forskare och han styrde bort forskningen från UFO-undersökningar. Hans tålmod betalade sig och nu finns fem parapsykologiska enheter vid de brittiska akademiska institutionerna som drivs av tidigare Koestlerstudenter. Motsatsen har inträffat i USA, trots att man där mer explicit talar om sin tilltro till de parapsykologiska fenomenen så har parapsykologin som vetenskapligt ämne börjat försvinna från universitetet. Om Koestler hade levat så skulle han varit mycket nöjd med utvecklingen. Laborationsmetodologiskt har en hel del förändrats tack vare den tekniska utvecklingen. Kortgissningar har försvunnit och ganzfeld experimenten har tagit vid.

1985 presenterade parapsykologen Charles Honorton i en artikel att man fått bevis för existensen av psi. Den amerikanske skeptikern Ray Hyman påvisade 99 olika fel i experimenten. Efter årslånga debatter i akademiska tidskrifter så enades herrarna om att ganzfeldexperiment visade på något som inte kunde tillskrivas statistiska felaktigheter men att det fortfarande inte var bevis för exis-

tensen av psi. Detta ledde till att experimentprocedurerna förbättrades och att parapsykologen Julie Milton vid Koestlerenheten och Richard Wiseman, en tidigare Koestlerstudent, publicerade en översikt över 30 nya autoganzfeld försök. Denna metaanalys visade resultat som inte kunde förväntas vara uppkomna av slumpen.

Ny våldsam debatt uppstod och förvirringen i frågan kvarstod. Den försiktiga Caroline Watt menade att någonting pågår men att vi ännu inte vet vad det är. Motståndarna skämtade och menade att ESP kan översättas med "Error in Some Place". För en utomstående kan det förefalla märkligt att det har tagit tre decennier att inte ha hunnit längre i frågan. Watt hävdar som försvar att psi-forskningen omfattar en så ytterst liten del av all den vetenskapliga forskningen och någon har menat att psiforskningen omfattar ungefär två månaders forskning i jämförelse med tid nedlagd på övrig forskning i USA.

Wiseman som jobbat på Koestlers institution menar att han i grunden är en skeptiker trots sitt intresse för ämnet, säger sig vara uppfostrad i en annan disciplin och menar att han har sin hemvist där. Han kritiserar forskningen för att vara för osystematisk. Han anser att forskarna hoppar alldes för mycket i sin forskning från ett tillvägagångssätt till annat, alla ägg borde läggas i samma korg, ett systematiskt tillvägagångssätt borde prioriteras. Han har också menat att det är svårt att bedriva psiforskning när försökspersonerna inte är psychics. Om man skulle kunna bevisa att det går en psivåg från en persons till en annan person, menar Wiseman, så skulle många forskare tappa intresset eftersom han förmodar att de fungerar med paradoxen - de forskar i syftet att leta efter mysteriet, inte för att finna det.

Många parapsykologer håller för sant att psi existerar oberoende av rum och tid. Är detta sant så måste våra fysiska lagar skrivas om. Men även om någon lyckas bevisa existensen så har ingen svaret på frågan hur det fungerar. Dean Radin, nu chef vid Consciousness Research Laboratory, del av Institute of Noetic Sciences, en kalifornisk organisation etablerad av Apollo XIVs astronaut Edgar Mitchell i syfte att studera medvetandets potentialer och krafter, hävdar att psi obestridligen existerar, trots all kritik som han väl känner till och fått som partner till Wiseman. Han har tidigare arbetat för telefonjätten AT&T och för USA-regeringen. Även när CIA bestämde sig för att stoppa Stargate ►

- programmet (om remote viewing), så var det inte pga att man misslyckades med att få fram effekter utan för att man har för lite praktisk användning av dem. Till skillnad från Wiseman som menar att psychic-forskare oftast är förklädda mystiker, så menar Radin att skeptiker inte är i kontakt med modern vetenskap och hävdar att vår förståelse av den fysiska världen blir mycket mer kompatibel med psi och de märkliga beteendena som subatomic partiklarna uppvisar. Man har kunnat påvisa teleportation på kvantnivå. Nyare teorier om medvetandet har visat fram förbryllande effekter såsom fri vilja och självkänsla. Om psi är ett kvantfenomen och medvetandet en kvantmaskin, vad kunde då vara mer naturligt att den förre manifesterar sig i den senare. Historikern Thomas Kuhn publicerade en mycket betydelsefull bok om vetenskaplig filosofi. Han uppmärksammade att de långa perioderna av normal vetenskap bryts av kortare perioder med mycket revolutionärt betonad vetenskap. Han skriver att den normala vetenskapen söker inga nyheter och anser sig vara lyckad om den inte heller finner något nytt som stör de gamla teorierna. Under den tid den revolutionära vetenskapen råder så gäller motsatsen, fundamentala idégenombrott uppstår, paradigmskiftet sker, tex Copernicus upptäckt om att jorden snurrade runt solen. Kuhn menar att växlingar från en vetenskaplig modell till en annan oftast kräver en generation. Han argumenterade också för att förståndet i sig aldrig kan medföra paradigmskifte och menade att det bestämdes av ödet, ödet avgör när det revolutionära inträffar. En psi-revolution skulle kunna medföra åtskilligt; psykiskt helande skulle införas officiellt, mind-power skulle kunna komma till bruk, psykiska chips skulle kunna användas, Aquariansk idealism, dvs moralisk upprustning skulle kunna ske. Världsförbättringsideer florerar. Koestlerenheten arbetar vidare. Steinkamp håller för närvarande på med ett 64 veckor långt experiment och befinner sig för närvarande i den 36 veckan. Iden bakom forskningen är att ta reda på om psi fungerar bättre om det inte används för själviska ändamål. Experimentet går ut på att spela på Greyhounds. På lördagar satsar hon pengar enligt människors olika tips som strömmar till henne på internet. På ett för henne okänt randomiserat sätt nyttjar hon tipsen. Därefter väljs olika veckor ut likaledes randomiserat utan hennes kännedom och vissa veckors vinster tillfaller henne själv, medan vinsterna från de övriga veckorna tillfaller mindre bemedlade. ■

NOTISER

Beyond the Brain VI - Memory Beyond the Brain

August 26th- 28th 2005, University of Lincoln

This year's Beyond the Brain addresses the nature of consciousness by considering the nature of memory and especially evidence suggesting that aspects of memory may extend beyond the brain such as neardeath experiences, survival of death, children who remember previous lives, memories associated with organ transplants, psychometry, hypnotic states and Rupert Sheldrake's theory of morphic resonance. If such evidence is robust, then it implies a radical extension of conventional theories of memory traces imprinted on the brain, which in turn has implications for our understanding of human life. Beyond the Brain VI brings together an international team of speakers to address these key issues in a spirit of open exploration.

SPEAKERS INCLUDE:

Roz Carroll - body psychotherapist with a special interest in neuroscience.

Prof. *John Gruzelier* - Prof. of Psychology, Faculty of Medicine, Imperial College London

Dr. *Iain McGilchrist* - Studied medicine and trained as a psychiatrist.

Gary E. Schwartz - Prof. of Psychology, Medicine, Neurology, Psychiatry and Surgery at the University of Arizona.

Dr. *Pim van Lommel* - Consultant cardiologist and founder of the International Association for Near Death Studies in the Netherlands

The meeting will be Chaired by: *David Lorimer*,

Dr. *Peter Fenwick* and Dr. *Andrew Powell*.

Charla Devereux
Network Manager

Kulturtidskriftsmonter på bokmässan i Göteborg i höst - med bl a parapsykologi

Dan Abelin i FSK, Föreningen för Sveriges kulturtidskrifter organiserar tillsammans med Nätverkstan Ekonomitjänst (Nätek) en kulturtidskriftsmonter på Bok- & Biblioteksmässan i Göteborg i höst, 29 september - 2 oktober.

Att denna monter blir av fick vi besked om i våras, och det var ett tillfälle vi inte kunde motstå. För en ganska ringa penning kunde vi få plats i denna monter med dels vårt medlemsblad (det du nu håller i din hand och som därför är lite mer omfattande än vanligt), dels Aktuell Parapsykologi, där vi har med vårt temanummer om avståndshealing. På det sättet finns vi med bland många andra tidskrifter, så de intresserade kan hitta oss och ta del av att vi finns, till gagn för oss, för seriös parapsykologi och för de som är intresserade men inte känner till oss. Några borde väl bli intresserade? Kanske blir det också något framträdande i form av något föredrag i ämnet, om redaktionen där nere tycker ämnet är intressant.

Kulturtidskriftsmontern kommer att finnas i den välbesökta B-hallen.

NOTISER

Ett nätverk för forskning kring överlevnadsfrågan

I våras bildades detta nätverk, med egen 'sida' på Internet, där forskning kring denna svåra och kontroversiella fråga samlas, frågan om överlevnad av döden.

Jan Fjellander skrev denna gratulation och kommentar till redaktören Sommer:

I congratulate you to this nice initiative. The website looks very exciting and has indeed a nice collection of downloadable papers. I look forward to the further development of this site. Will there also be an electronic newsletter? If so I would like to be put on the mailing list.

I really welcome this initiative. The research on the survival question has far too long been squattered and it has been hard to get an overview. I also think it is high time to take some definitive steps away from the historical embarrassment of the early days of psychical research with numerous scandals, which has made so many parapsychologists afraid even to address the issue of survival. When it is well established that we can look at the issue through proper scientific glasses and sort out what can be said and what can not be said from a scientific standpoint about the various claims of survival, then many scientists will be less afraid of getting their reputation spoiled by showing an open mind to address the issue of survival.

An interesting thing about the site would be if there could be organised a forum where more particular issues can be discussed.

Again thank you all for the initiative.

Yours sincerely

Jan Fjellander

Swedish Society for Parapsychological Research

Anm: Andreas Sommer meddelar att bland forskare som stödjer initiativet finns Carlos Alvarado, Stephen Braude, Alan Gauld, Erlendur Haraldsson, Emily Kelly, Jim Tucker and others. Adressen till 'sidan' är:

www.survival-research.net.

Han meddelar vidare att:

"The Survival Research Network is dedicated to the impartial and critical scientific evaluation of reported phenomena suggesting the continuity of human consciousness after bodily death. The main purpose of this site is to provide information about the range and quality of the scientific survival research literature from the 1880s to date. Furthermore, we hope to attract individuals sympathetic with the scientific standards of survival research as outlined in the introductory part of the website, in order to exchange ideas about possible research projects, and to advance survival research scientifically and politically.

Please feel free to browse the site for news, downloadable publications and book reviews.

Sincerely,

Andreas Sommer

Institute of Environmental Medicine and Hospital Epidemiology, University Hospital Freiburg, Hugstetter Str. 55, D-79106 Freiburg, Germany

Phone: 0049-761-270-5498

Fax: 0049-761-270-7224

E-mail: andreas.sommer@uniklinik-freiburg.de

UR TIDSKRIFTER

De bästa vetenskapliga studierna av medvetandet?

I *Journal of Consciousness Studies* nr 4-5, april-maj 2005 finns två artiklar av visst intresse, samt några böcker, och ett uttåg om de bästa studierna av medvetandet. Jonathan C.W. Edwards skriver om Is consciousness only a property of individual cells?, och Alain Morin om Possible links between conscious awareness and inner speech

Bland böcker: Justus de Swart anmäler boken *The New unconscious* av Hassin, Uleman och Bargh (ed.), Anthony Freeman anmäler Philip Clayton *Mind and emergence: from quantum to consciousness*, Greg Nixon anmäler Greenspan and Shanker *The first Idea: How symbols, language and intelligence evolved from our primate ancestors to modern humans*, Hugh Noble anmäler Gregg Rosenberg *A place for consciousness: probing the deep structure of the natural world*, och slutligen Chris Nunn anmäler Daniel Dennett *Sweet dreams: Philosophical Obstacles to a science of consciousness*.

De har också annons med en inbjudan till att delta i en online-översikt

Vilka är de bästa vetenskapliga studierna av medvetandet? Forskare vid University of Toronto vill komma fram till ett svar. Se frågeformulär på <http://surveyshare.com/survey/take/?sid=19337>. Där finns bara tre huvudfrågor och tar ca 15 minuter att fylla i. Undertecknat av Robin Sacks, Barbara Bar-ron, Michel Ferrari, mferrari@oise.utoronto.ca.

Specialnummer av aktad tidskrift om Sheldrakes forskning och idéer

Tidskriften *Journal of Consciousness Studies* (JCS) ägnar ett helt nummer (vol 12, nr 6, juni 2005) åt att granska och få kommentarer från ledande forskare av Rupert Sheldrakes forskning. Tema: Sheldrake and his critics: the sense of being gazed at.

Anthony Freeman skriver i ett redaktionellt förord, "The sense of being stared at. What is it like to be heretic?" varför de valt att ägna ett helt nummer åt Sheldrake. Freeman nämner att *Natures* redaktör Maddox i september 1981 föreslog att Sheldrakes första bok *A new science of life* var 'en kandidat att bränna'. 25 år senare ägnar alltså denna respekterade tidskrift ett specialnummer åt dennes forskning. Freemans förord är väl värt att läsas. Man förstär motståndet mot dessa idéer, denna forskning. I detta sammandrag återger jag bara rubriken på de olika bidragen samt vem som skrivit. Vi hoppas kunna återkomma med ett mer utförligt referat.

Numret inleds med huvudinslagen, två bidrag från Sheldrake själv, *The sense of being stared at, del I: Is it real or illusory?*, samt del II: *Its implications for theories of vision*.

Anthony P. Atkinson kommenterar the back of someone's head is no signal, and a sense of being stared at is no sense, Ian S Baker om "Nomenclature and methodology", Susan Blackmore om Confusion worse confounded, William Braud om "The sense of being stared at: fictional, physical, perceptual, or attentional/intentional?", Jean E. Burns om Detection of staring - psi or statistical artifact?, R.H.S. Carpenter om Does scopesthesia imply extramission?, Chris Clarke om The sense of being stared at: its relevance to the physics of consciousness, Ralph Ellis om The ambiguity of 'in here/out there' talk: In what sense is perception 'out in the world'?. David Fontana om Rupert Sheldrake and the staring

UR TIDSKRIFTER forts

effect, Christopher C. French om A closer look at Sheldrake's treatment of rattee's data, Dean Radin om The sense of being stared at: a preliminary meta-analysis, Marilyn Schlitz om The discourse of controversial science: The sceptic-proponent debate on remote staring, Stefan Schmidt om Comments on Sheldrake's 'The sense of being stared at' samt slutligen Max Velmans 'Are we out of our minds?'. Hela numret avslutas mycket konstruktivt med att Sheldrake själv får kommentera och bemöta de olika kritiska inläggen. Han menar själv att de olika inläggen har hjälpt till att klargöra terminologin, de har pekat mot förbättrade experimentella metoder och statistik; de har belyst naturen av 'normala' teorier om seende och de alternativa; och de har antytt och föreslagit riktning för framtida forskning.

För oss som hade besök av Sheldrake hösten 2004 känns detta nummer extra angeläget att sprida information om, så kritiska synpunkter kommer fram kring denne holistiskt orienterade experimentelle biolog som kommit in på rent parapsykologiska fenomen. Han ses säkert av många, inklusive många här i Sverige, som en av de mer spännande och lovande forskarna inom parapsykologin.

Jag får nu i augusti från Adrian Parker ytterligare besked att Sheldrake får mer stöd: han har fått **Perrott-Warwick Fellowship** in Psychical Research från Trinity College, Cambridge. Det är nog första gången som denna fellowship har tilldelats någon parapsykolog, som får positiva resultat.

Stor enkät över tro på det paranormala i Tyskland

Detta nummer av nya *EJP (European Journal of Parapsychology) vol 20.1, 2005*, med redaktör Paul Stevens i Edinburgh - efter ett tiotal år i Göteborg, börjar med Ina Schmied-Knittel och Michael T. Schetsche som skriver om Everyday Miracles: results of a representative survey in Germany, baserat på telefonintervjuer med över 1500 personer år 2000 i Tyskland. Tyskarna är mycket öppna inför paranormala fenomen, och mer än hälften kan ge exempel på någon personlig exceptionell erfarenhet. Det är framför allt yngre personer som tror på existensen av av psi-fenomen och har allt fler upplevelser inom detta område. Rapporten presenterar både kvalitativa resultat och statistiska analyser. I en andra telefonintervju utfrågades mer än 200 om sina upplevelser, denna gång i detalj. Man fann att det inte alls sågs som problematiskt att ägna sig åt dessa fenomen.

Enkäten påminner om den enkät vi gjorde bland våra medlemmar för 4-5 år sedan.

Lance Storm och Michael Thalbourne skriver sedan om The effects of intuition and attitude towards gambling on ESP Performance during a gamble task.

Sedan publiceras faktiskt en svensk rapport, av Anneli Goulding: Participant variables associated with psi ganzfeld results.

Därefter följer en annan spännande rapport, Sleeping with the entity - a quantitative magnetic investigation of an english castle's reputedly 'haunted' room. Jason Braithwaite och Maurice Townsend har alltså här gjort mätningar i ett 'ökänt' sovrum på ett engelskt slott.

Michael Thalbourne redovisar slutligen en analys och jämförelse mellan kreativ personlighet och tro på det paranormala, han finner att sheep (de som tror på psi) tenderar att ha en lite mer kreativ personlighet än getter har.

Journal of Scientific Exploration, sommaren 2005

I detta nr av *JSE (vol 19, nr 2)* skriver Mikael Aickin om Inference och vetenskapligt utforskande, Ian Stevenson och Jurgen Keil skriver om 'Children of Myanmar who behave like Japanese soldiers: a possible third element in personality, Bruce Maccabee om challenging the paradigm, Robert Jahn och Brenda Dunne om The PEAR Proposition, en lång artikel om PEAR-labbets utmaning i sin forskning.

David Deming fortsätter om Global warming, the politicization of science, and Michael Crichton's State of fear. Berör detta kanske hotet om global uppvärmning - ett samband mellan politik och 'vår' forskning?

Bland brev märks Guy Lyon Playfair om Twin Telepathy, den bok han utkom med för något år sedan. Brenda Dunne kommenterar Elizabeth Lloyd Mayer, 1847-2005.

Bland böcker som anmäls: Reading the enemy's mind: Inside Star Gate - America's Psychic Espionage Progra, av Paul H SMith. New York: Tom Doherty Associates, 2005.

Forts från sid 16 Ordförande har ordet

mark informerar på nordbiomed (debattforum på 'nätet') att KI har en historia av ändamålsglidning, där de tar emot öronmärkta pengar men använder dem till något annat. Ett tydligt exempel är pengarna (20 milj) de fick från Swedish match på tidiga 90-talet (Svenska Tobaks AB på den tiden) och som regeringen bestämde skulle användas till att forska kring rökavvänjning och hur tobaksmisshuset skulle minska. Det skedde inte. Istället användes pengarna till att forska kring nikotinets effekter på dopaminsystemet och hur nikotin kan användas för att få fram mediciner mot bla parkinson.

Mellan raderna kan man ana, menar Heldmark att en del av pengarna ska användas till forskning om placeboeffekter, vilket inte riktigt är samma sak som alternativmedicin. Eller är det?

Vi tackar för gåva på 100 kr
från Å E-n, Stockholm

Sällskapet för Parapsykologisk Forskning, SPF

Postgiro: 35 17 57-0

Medlemsavgift: 225:-, för pensionärer och studerande 190:-

Ordförande: Göran Brusewitz, Dilligensvägen 98, 131 48 Nacka

Tfn och fax hem: 08-466 98 58 Mobil: 0708-10 35 32

Vice ordförande: Jens Tellefsen

Kassör: Anneli Goulding

Sekreterare: Edgar Müller

Redaktör för Nyhetsbrevet: Göran Brusewitz

Layout: Merit Müller

Hemsida: www.parapsykologi.se

Ansvarig för hemsidan: Jonas Liljegren